БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 188 (19.859). • 1987 йил 16 август, якшанба • Баҳоси 3 тийин.

КОСМОСДАГИ ВАХТАДА

УЧИШНИ БОШҚАРИШ МАРКАЗИ, 14 август. (ТАСС). Юрий Романенко ва Александр Александровнинг «Мир» орбитал комплексидаги навбатдаги иш ҳафтаси ниҳоясига етмоқда.

Геофизик тадқиқотлар программасига мувофиқ ўтган кунлар мобайнида космонавтлар Журуқлик ва жаҳон океанининг акваторияларини ва районларининг суратга олишнинг бир қанча туркумини бажардилар.

Бугун экипаж характеристикалари ягоналанган турли ярим ўтказгич материалларнинг микрографиялари шаронтида ишлаб чиқаришга мўлжалланган «Корунд» курилмасида иш бошлади. Мазкур курилма составига кирадиган микро ЭҲМ олдиндан берилган программа мувофиқ автоматик режимда космик материалшуносликк экспериментлари бажарилади.

«Квант» модулида ўрнатилган «Рентген» орбитал халқаро обсерваториясидан фойдаланиб, астрофизик тадқиқотлар давом эттирилмоқда.

Бугун шунингдек экипаж аъзоларини медицина текширувидан ўтказиш, жумладан космонавтлар юрак қон-томир системаси ҳолатига баҳо бериш, кўриш қобилиятини назорат қилиш, космонавтлар вазнини аниқлаш ҳам мўлжалланган.

Учиш нормал ўтмоқда. Юрий Романенко ва Александр Александров ўзларини яхши ҳис этмоқдалар.

ВИСТАВКА БОРИБ КЎРИЛДИ

СССР Медицина фанлари академиясининг Бутуниттифоқ кардиология илмий марказида Ватанимиз ва чет элларда ишлаб чиқарилган замонавий медицина техникаси ҳамда дори-дармонлар виставкаси очилган. Виставка КПСС Марказий Комитети ва ҳукуматининг соғлиқни сақлаш системасини қайта қуриш тўғрисидаги қарори асосида ташкил этилган. 14 август куни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолари, КПСС Марказий Комитетининг секретарлари Е. К. Лигачев ва Н. Н. Слюньков виставкани бориб кўрдилар. Экспозициянинг кўздан кечиришда уларга СССР Госпланининг, саноат бир қанча етакчи тармоқларининг, СССР Давлат агросаноат комитетининг раҳбарлари, оммавий ахборот воситаларининг вакиллари қатнашдилар.

СССР соғлиқни сақлаш министри Е. И. Чазов халқ соғлиғини сақлаш системасини ва мамлакат аҳолисини замонавий медицина техникаси ҳамда шифобахш препаратлар билан таъминлаш ишларининг аҳволи тўғрисида ахборот берди. Кейинги вақтларда бу ишдаги муайян ижобий силжишлар қайд этиб ўтилди. Шу билан бирга саноатимиз ишлаб чиқараётган медицина аппаратлари ва асбоб-ускуналари замон талабларидан ва жаҳонда ишлаб чиқарилаётган энг яхши намуналардан ҳамон жиддий орқада қолмоқда. Касалликларни аниқлаш ва даволаш учун бир қанча техникавий воситаларни ишлаб чиқариш ҳали йўлга қўйилмаган, вазолонки, улар чет элларда ҳамон ишлаб чиқарилмоқда. Шу муносабат билан медицина системаси ислоҳ буюмларининг асосий ишлаб чиқарувчиси бўлмиш СССР Приборсозлик, автоматлаштириш воситалари ва бошқарув системалари министрлиги билан Медицина ва микробиология саноати министрлигининг ишлаб чиқараётган маҳсулотининг техникавий даражаси пастлиги ва сифати юқори эмаслиги танқид қилинди. Мамлакатни зарур шифобахш препаратлар билан таъминлаш хусусида ҳам жиддий мулоҳазалар билдирилди.

Е. К. Лигачев виставкани кўздан кечириш якуни юзасидан гапириб, халқ соғлиғини сақлаш системасини тубдан қайта қуриш бўйича навбатдаги проблемалар жумласига кирадиган, партиянинг социал сиёсатидаги тараққиётни жадаллаштиришнинг муҳим шарти бўлган бу ишни муваффақиятли ҳал этиш заруриятини таъкидлади. Вазифа соғлиқни сақлаш системасини модернизация қилиш асосий ишлаб чиқарувчилар учун келгуси беш йилликдаёқ Ватанимиз медицина техникаси ва асбоб-ускуналари ... зарур ... ишлаб чиқаришни ташкил этишдан иборат.

... (ТАСС).

ПАРТИЯ ҲИСОБОТ-САЙЛОВ ЙИҒИЛИШЛАРИ

Ўзбекистон районидаги «Пахтакайнар» колхози партия комитети мажлиси кун тартибига чорвачилик фермаси цех партия ташкилоти ўз ҳисобот-сайлов йиғилишига қандай тайёргарлик кўргани ҳақидаги масала киритилди. Ферма коммунистлари бу муҳим сиёсий воқеага ғоят пухта тайёргарлик кўрдилар. «Коллектив бўлиб тайёрланган докладда ҳисобот даврида қилинган барча ишлар ўз аксини топди, — деб ёзади ферма операторн Р. Нозимова. — Энг муҳими, коммунистлар активлиги, авангардлик роли таъминланди, улар қайта қуришнинг ҳақиқий ташкилотчилари бўлиб қолдилар. Мавжуд резерв ва имкониятлардан унумли фойдаланилаётган сабабли сут топшириш 31 процент кўпайди, ҳар бир центнер сутнинг таннархи 15 сўм ўрнига 8 сўм 73 тийинга тушди. Ҳозир коммунистлар таклифи билан ферма ишининг янги самарали усуллари жорий этилмоқда...»

...

УЛУҒ ОКТЯБРЬ ЮБИЛЕЙИ ШАРАФИГА

ХИЗМАТ КЎРСАТИШ СОҲАСИНИ РИВОЖЛАНТИРАЙЛИК ВА ТАКОМИЛЛАШТИРАЙЛИК

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА КЕНГАШ

КПСС Марказий Комитетининг бригадасининг республикада хизмат соҳасини текшириш якунлари юзасидан 14 август куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида бўлиб ўтган кенгашда, корхоналарнинг аҳолига кўрсатаётган пуллик хизмат системасини ривожлантириш проблемалари муҳокама қилинди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. П. Анишчев раислигида ўтган кенгашда область ва шаҳар партия комитетларининг секретарлари ва бўлим мудирлари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети раиси ...

...

МАШИНА ТЕРИМИГА ТАЙЁРГАРЛИК

Сирдарё область агросаноат комитети ...

Андижон областининг Бўз районидаги «Ленинчи» совхозида барча техника пахта йиғим-теримига шайлаб қўйилди. Юқоридаги суратда совхоз трактор парки механиги Зокир Эсонов ва слесарь Раҳмат Хўжанёзов техника ремонти сифатини кўздан кечирмоқда. Пастдаги суратда эса ремонтдан чиқиб терим машиналари тайёр турибди.

Р. АШУРОВ фотолари (ЎзТАГ).

• *Дала ишлари кундалиги*

ЧЕКАНКАНИ КЕЧИКТИРМАНГ!

Махсус машиналарни тўла ишга солайлик

Ҳозир республикамизда барча пахтакор хўжаликларда ғўза чеканкаси охирги равишда давом этмоқда. ...

...

ЕР ЮЗИДА ТИНЧЛИК БЎЛСИН

Америка атом бомбардимонлари жабрдийдалари ... Ўзбекистонда ...

...

(ЎзТАГ).

БОЛАЛАР БАХТИЁР БЎЛИШЛАРИ КЕРАК

Болалар тўғрисида ғамхўрлик қилишни ... В. И. Ленин номидаги Совет болалар фонди ...

...

(ТАСС).

Назария масалалари

МИЛЛИЙ МАСАЛА ВА ЖАМИЯТШУНОСЛИК

Миллий муносабатларнинг социалистик асосларда ўзгартирилиши, халқлар дўстлиги ва қардошлигининг қарор топиши социализмнинг жаҳоншумул муваффақияти бўлиб, Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги арафасида совет кишилари бу муваффақият ҳақида алоҳида ифтихор билан гапирмоқдалар. Шу билан бирга миллий муносабатлар соҳасида ҳали бартараф этилмаган салбий ҳолатларга жамоатчиликнинг ўткир муносабати, етилган масалалар ва ҳал этилмаган вазифаларнинг фаол муҳокама қилиниши ҳозирги кунимизнинг характерли хусусиятидир. КПСС XXVII съезди миллий жараёнларнинг муаммоси йўқлиги ҳақидаги тезисни инкор этиб, бу борада ҳам илғор фикрлар зиддиятлар орқали ўзига йўл очаётганлигини кўрсатиб, жамиятшунослар тафаккурига эркин йўл очди, догматик қарашлар туфайли бошқа фанлардан кўра унча кўп бўлмаса ҳам зарар кўрган бу соҳада назарий сакраш учун шароитлар яратди.

СОЦИАЛИЗМНИ янгилаш шароитларида КПССнинг илмий таҳлилига асосланган ва ҳозирги талабларга жавоб берадиган миллий сиёсатини изчил амалга ошириш вазифаси актуаллашди. КПСС Марказий Комитетининг «Қозоғистон республика партия ташкилотининг меҳнаткашларнинг интернационал ва ватанпарварлик тарбияси борасидаги иши тўғрисида»ги қарорида: «Янгиланишнинг революцион жараёнлари жамият ҳаётининг барча жабҳаларини қамраб олаётган ҳозирги вақтда миллий муносабатлар соҳасида юзага келаётган проблемаларни ўз вақтида ҳал қилиш ғоят муҳим аҳамият касб этмоқда», — дейилади. Бу эса ленинча меросни чуқур ўзлаштириб олишни, миллий муносабатлар динамикасини бир қолипдаги формулалардан холи бўлган янгича нигоҳ билан баҳолаш маҳоратини кўзда тутади. КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил январь Пленумида жамиятшунослар адресига билдирилган ҳаққоний танқид илмий-тадқиқотларнинг воқеликдан узилиб қолганлигини бартараф қилишни тақозо этади.

Бу назарияда юзага келаётган проблемаларни реалистик таҳлил қилишдан воз кечишда, жонли воқеликни ўрганишни совет республикалари ҳаётига тааллуқли рақамлар ва фактларни юзаки жамлаш билан алмаштиришда, илмий тафаккурни фақат айрим тушунчалар ва дефинициялар (миллатларни белгилаш, тилларнинг истиқболи тўғрисидаги тумтароқ тасаввурлар ва бошқалар)да, умумий ҳақиқатларни чексиз такрорлайверишлар, мамлакатимиз тараққиётининг ҳозирги босқичига мувофиқ миллий сиёсат масалаларини ишлаб чиқишдаги аниқ номувофиқликларда ифодаланди. Бизда миллий масалани ҳал этиш тўғрисидаги тезисни соддалаштириб тушуниш оқибатида айрим жамиятшунослар миллий муносабатларнинг ҳолатини фақат рангли буёқларда, статик, метофизик тарзда тасвирладилар. Чамаси, жамиятшуносларнинг бир қисмида бу, М. С. Горбачев таъбири билан айтганда, ўз моҳиятига кўра унчалик оддий бўлмаган ва зиддиятли социал-иқтисодий ва маънавий жараёнларни таърифлаш чоғида фалсафий маданият етишмасди.

Миллатлар, элатлар ўртасидаги муносабатлар миллийлик ва интернационаллик мураккаб ўзаро таъсирнинг жонли жараёнидир. Бу жараёнда янгилик эскиликни бутунлай улоқтириб ташламай, балки янгилай бориб, ҳамма қимматли ижобий нарсаларни сақлай бориб, у билан мунтазам курашда қарор топади.

Миллий проблеманинг ўз моҳиятини ҳам тўғри тушунмоқ муҳимдир. Бу проблема ҳеч қачон ва ҳеч қаерда, айтайлик, соф ҳолатда бўлмаган, балки халқларнинг ўзаро алоқаларини белгилаб берувчи иқтисодий, социал-синфий, маънавий муносабатларнинг жамини ўзида акс эттирган. Бу муносабатларни қайта қуриш миллий муносабатларда ҳам чуқур ўзгаришларга сабаб бўлмоқда. Бироқ ўз илдизлари билан тарихга туташиб кетувчи миллий омилларнинг нисбатан мустақиллигига кўра бу ўринда ўз умрини тугатган анъаналар инерцияси билан ҳали узоқ вақтгача иш кўришга тўғри келади.

Синфий ёндашув миллий проблемаларнинг конкрет мазмунини аниқлаб олишнинг тўғри йўли бўлиб, у мана шу проблемаларнинг моҳиятини хаспўшлаш, миллий хатти-ҳаракатларни авж олдиришни инкор этади. Миллий омилни қандайдир рудимент кўринишида, ижтимоий тараққиёт йўлидаги тўсиқлар сифатида тасаввур этишга уриниш ҳам нотўғридир.

Интернационаллаштириш тўғрисида кўпинча ҳамма нарсани унификациялаш тўғрисида гапиргандек сўз юритиларди. Натижада бу серқирра, ғоят самарали жараён жонсиз абстракция сифатида таърифланади. Бундай ёндашув чоғида агар, айтайлик, халқларнинг амалдаги тенглиги ҳақида гапирганда, у статик тарзда, ре-

но ҳар хилликлардан ташқарида тушунилади. Жамият гўёки ўзи-ўзича, ҳатто автоматик тарзда халқларнинг тобора чуқурлашиб бораётган қардошлиги сари, миллатларнинг тўла қўшилиб бориши сари ҳаракат қилаётганлиги ҳақидаги хом хаёл тасаввурлар сингдириларди.

Албатта, бирор томонга кескин бурилиб кетиш, олимлар, ёзувчилар, публицистларнинг дадил чиқишлари ҳам, ишни яхшилаш юзасидан асосли тавсиялар, йирик ишлар ҳам бўлганлигини унутиш нотўғри бўлур эди. Шунга қарамай, миллий муносабатлар соҳаси амалда танқиддан ташқари қилиб қўйилган, умумий уйғунлик зонаси сифатида таърифланган, бу уйғунликка мос келмайдиган ҳамма нарса осонлик билан четга улоқтирилган ва буржуа миллатчилигининг намоён бўлиши сифатида қораланган эди. Ҳам умумдавлат, ҳам миллий тараққиётнинг кўпгина реал эҳтиёжлари ва талаблари амалда инкор қилинарди, бунда олимлар кўпинча шу масалаларни қўйишга журъат этишмасди.

Чунончи, 50-60 йилларда қонуниятли равишда амалга оширилган ортиқча марказлаштиришдан иттифоқдош республикалар ҳуқуқларини кенгайтиришга ўтиш жараёни ҳам жамиятшунослик тадқиқотларида ўзининг тегишли таърифини топмади, умумиттифоқ ва маҳаллий, интернационал ва миллий нисбатларнинг аниқ ва очиқ-ойдин концепцияси берилмади. Илмий адабиётда носоғлом тенденцияларни бартараф этиш йўллари ўз ифодасини топмади.

МАРКАЗИЙ Комитетнинг 1987 йил июнь Пленуми манфаатларнинг бутун комплексини — шахс, коллектив, синфлар, миллатлар, элатлар социал ва касб группаларининг манфаатларини ҳисобга олиш зарурлигига эътиборни қаратди. Миллий, республика ва умумхалқ, умумдавлат манфаатларининг уйғунлашуви қайта қуришнинг муҳим таркибий қисмидир. Партия халқларни хўжаликни юритишнинг янги механизми, демократик институтлар орқали, сиёсат, идеология ва маданият орқали тарбиялаб ва йўналтира бориб, уларнинг манфаатларига таъсир кўрсатишнинг янги йўллари, формалари ва шаклларини ишлаб чиқмоқда. Бу ўринда интернационализм тўғрисидаги тумтароқ мулоҳазалар ўрнига миллий сиёсатни амалга ошириш механизмини тадқиқ қилишга тўғри келади. Масалан, халқларнинг амалдаги, иқтисодий тенглиги тўғрисидаги масалани социал адолат билан яна ҳам яқинроқ уйғунлаштириб юбормоқ лозим эди. Регионал ва миллий шарт-шароитларнинг хилма-хиллиги ўзлаштириш ҳамма ерда меҳнат ва унинг натижаларини баҳолашнинг умумий меъзонлари асосида амалга оширилишини назарда тутиб, меҳнат ва истеъмолнинг ягона ўлчовларини ишлаб чиқишни инкор этмайди.

Тармоқлар ўртасидаги тўсиқлар ва маҳаллийчиликни бартараф эта бориб, партия ресурсларни фан-техника тараққиётининг ҳал қилувчи йўналишларига жамлаш учун имкониятлар вужудга келтирмоқда. Бундан бутун мамлакат ва алоҳида ҳар бир республика фойда кўради. Миллий хусусиятларни тўла даражада ҳисобга олиш, бюрократик марказлаштириш билан регламентлашга йўл қўймаган ҳолда маҳаллий ташаббусни ривожлантиришнинг соғлом йўналишларини қўллаб-қувватлаш муҳимдир.

Миллий сиёсатни бир ёқлама, гоҳида миллатларнинг гуллаб-яшнашига, гоҳида уларнинг яқинлашувига алоҳида эътибор бериб, таърифлаш мумкин эмас. Қайта қуриш ҳамма ерда КПССнинг ленинча йўлини қарор топтиришни — халқларнинг ўзига хослигига, кадрларни ҳеч бир тарзда бир-бирига қарши қўйишларсиз уларнинг интернационал жипслик манфаатлари йўлидаги эҳтиёжларига эътиборни билдиради.

Ҳаётимизнинг барча жабҳаларида демократик асосларнинг ўсиши шароитида миллатлар ва элатларнинг маънавий ҳаёти жараёнлари, хусусан тил билан боғлиқ жараёнлар қизғин муҳокама қилинмоқда. Она тили тўғрисида, унинг рус тили билан ўзаро таъсирдаги ривожи тўғрисида ғамхўрлик табиий. Бироқ бу ўринда қонуниятли талабларга ҳам, уйдирма, айниқса, ёзувчилар доирасида тил жараёнларини мушкуллаштиришга ҳам дуч келинмоқда. Тил муомаланинг муҳим воситасидир. Бироқ шугина эмас. Тил инсонни қадрдон жойларига, халқ ижодиётига, миллий маданиятга боғловчи миллат маънавий бойлигининг бир қисмидир. Тилларни билиш ходимнинг ишчанлик малакаси элементи ҳамдир. Ленин миллий республикадаги давлат лавозимларига тайинлаш чоғида ва бошқа ҳолларда ходимнинг шу республика халқи тилида гаплаша олиш маҳоратига қизиққанлиги тасодифий эмас. Интеллигенция, аввало, бадиий интеллегенция учун бу касб ҳамдир. Табиийки, унинг вакиллари — сўз аҳллари миллий тилнинг тарқалишидан алоҳида манфаатдорлик намоён этмоқдалар. Муҳими, она тилига бўлган қонуний муҳаббат интернационаллашув йўлида тўсиққа айланиши мумкин бўлган тил шовинизмига айланмаслиги даркор.

Халқ орасида яшаб, унинг тилига эътибор бермаслик қонуний норозилик уйғотади. Ўқитиладиган тилни танлашдаги ихтиёрийлик ўзларини ёки уларнинг болаларини маҳаллий тилга, анъаналарга, халқ маданиятига ҳурмат кўрсатиш мажбуриятидан халос этади деб кўрсатадиган кишилар янглишадилар. Бу интернационализм руҳида тарбияланган совет кишиларига хос бўлган одоб, миллатлараро муомала маданияти масаласидир. Дарвоқе, тажриба шуни кўрсатмоқдаки, бир қатор ҳолларда миллий тилларни ўқитишнинг ёмонлашуви одатда ўқитувчи кадрларнинг бўш тайёргарлиги, улар етишмаслиги билан изоҳланади. Айрим муаллифлар (масалан Эстонияда) эса она тилини миллатлараро муомала тилига қарши қўйишга йўл қўймоқдалар. Параллел (она тили ва рус тилида) синфлар бўлган мактабларнинг иш практикаси кенг қўллаб-қувватлашга молиқдир. Ўз вақтида Латвияда бундай мактаблар тармоғи кенг оммалашган.

Миллий-рус икки тиллилик — СССРда тил тараққиётининг бош йўналишидир. Бу ҳол тилларнинг ҳуқуқий мавқеини ўзгартирмайди. Бироқ уларнинг тенглиги, уларнинг ижтимоий функцияларидаги бир хилликни билдирмайди. Чунончи, рус тили миллатлараро муомала тили сифатида оммани СССР халқлари ва бутун жаҳон маданияти билан таништиришнинг умумэътироф этган воситасидир. Она тили ва миллий маданиятни ривожлантириш тўғрисидаги чинакам ғамхўрлик ва рус тилида гаплашишни маъмурий йўл билан чеклаш тўғрисидаги ҳар қандай талаб ўртасида ҳеч қандай умумийлик йўқ. Ҳаётимизни демократиялаш шароитларида болаларни қайси тилда ўқитилаётган мактабга бериш масаласини ота-оналар эмас, балки министрликлар ҳал этишига доир таклифга қўшилиш қийин.

Шундай қилиб, марксистлар тилларнинг тенглиги, эркин ривожланиши тарафдоридирлар ва миллий имтиёзларга қаршидирлар. «Совет республикаси барча миллат меҳнаткашларининг бирлаштиради ва миллатидан қатъи назар барча меҳнаткашларнинг манфаатларини ҳимоя қилади». (В. И. Ленин, ТАТ, 36-том, 612-бет). СССР Конституцияси мана шу қоидадан келиб чиқади Бу — ленинча қоида!

СОВЕТ ГРАЖДАНЛАРИ миллий туйғуларга ҳурмат билан муносабатда бўладилар. Айни пайтда улар бу туйғулар устида чайқовчилик қилишга қаршидирлар.

«Миллий» ва «миллатчилик» тушунчаларига назарий-методологик аниқлик киритиш зарур. Жамиятшунослар миллатчилик майли бўлган кишилар сифатида намоён бўлишдан асоссиз равишда чўчиб, «миллий» тушунчасини чуқур таҳлил қилишдан ўзларини четга олишарди. Шунга қарамай, философлар қандай шароитларда социализмга имманент ҳолат бўлган миллийлик унинг антиподи бўлган миллатчиликка ўсиб чиқишини ҳали тўла англаб олганлари йўқ.

Мана бу характерли вазиятни олинг. Турли республикаларнинг қўшни районлари ёки областлари ўртасидаги муносабатларда вақти-вақти билан англашилмовчиликлар, гоҳида ҳатто тортишувлар юзага келади. Одамлар ғайрирасмий ўзаро баҳслашишади. Партия ва совет ходимлари эса принципиал қарорлар қабул қилишдан қочиб, эҳтиросларнинг олдини олиш ёки тугатишга интилмай, жим турадилар. Эҳтимол масалалар ғоят қалтис, мураккабдир. Бироқ мазкур масалада томонларнинг кайфиятларини аниқлаш учун жамоатчилик фикрини ўрганиш сингари демократик формадан нима учун фойдаланмаслик керак?

Миллатчиликнинг кўринишлари анъанавий тарзда «онгнинг турмушдан орқада қолиши» билан изоҳланарди. Бу билан шу формулани таҳлили бошланиши керак бўлган жойда уни тўхтатишга кўмаклашаётган ўзига хос воситага айлантириб қўймадикми? Носоғлом кайфиятларнинг яшовчанлигига таъсир кўрсатувчи объектив ва субъектив омилларнинг бутун мажмуасини тадқиқ этиш муҳимдир. Бу омиллар ҳам хўжалик ўлда-жўлдаликлари, ҳам совет қонунларини, кадрлар сиёсатининг ленинча принципларини бузишлар, ҳам тарбиявий ишнинг ёмонлиги, бундай кайфиятлар билан мурососозликдир. Табиийки, миллий манфаатлар, миллий онг, миллий ифтихор туйғуси турмушимизнинг реал атрибутларидир. Агар маънавий ҳаётимизнинг мана шу кўринишларини синфий онг билан тўғрилаб турмасак, интернационал маъсулиятни намоён этмасак, у ҳолда осонгина ошириб-тоширишга ва ҳатто миллийликни абсолютлаштиришга берилиб кетиш мумкин. Социал психология нуқтаи назаридан бу этноцентризм кўриниши бўлиб, бошқа халқларга ўз этник умумийлиги қадриятлари орқали қарашни билдиради. Миллатчилик ўз миллати ва унинг ўрни тўғрисидаги тасаввурнинг устунлик даражасига кўтарилган ҳолатидир.

Миллатчилик ёки шовинизмга тушиб қолмасликнинг оқилона воситаси бор. У барча миллатлар меҳнаткашларининг тенглиги синфий позицияларида туришдан, фақат ўз миллати тўғрисида ўйламай, балки ҳамманинг манфаатларини ундан устун қўйишдан иборат. Ленинизм шунга ўргатади. Миллий манфаатларни халқларни бирбиридан ажратиш позициясидан эмас, балки аксинча, меҳнаткашларнинг интернационал қардошлиги позицияларидан туриб ҳимоя қилмоқ лозим.

Қрим татарлар проблемасини қараб чиқиш учун комиссия тузилиши шундан далолат беради. Совет кишилари буни совет органларининг масалани барча халқларнинг манфаатларини ҳисобга олган ҳолда, ҳар томонлама ўрганишга интилиши ва СССР халқлари дўстлиги анъаналарига жавоб бера оладиган қарор қабул қилишга интилиш деб қабул қилдилар.

Социализм миллатлараро зиддиятнинг бартараф этилмаслиги ҳақидаги уйдирмани чиппакка чиқарди. Бизнинг мамлакатимизда миллий омил кўпдан буён одамларни ажратмай қўйди. Шунга қарамай, аҳолининг бир қисмида тарихан таркиб топган сабабларга кўра, мамлакатнинг кўп миллатлилик характерига кўра миллий проблемаларга берилиш ҳануз сезилиб турибди. Бутун хатти-ҳаракатлари миллий туйғуларни авж олдириш, гипертрофиялашга, миллий ва интернационал қадриятларни қарама-қарши қўйишга қаратилган буржуа идеологлари худди мана шунга кўз тикмоқдалар.

Интернационализмнинг қарор топиши қатъий куч-ғайратлар сарфлашни талаб қилади. Олмаота сабоқлари, Қозоғистонда ва бошқа республикаларда юз берган салбий ҳодисаларга қарши авж олган кураш сабоқлари шунга ўргатмоқда. Очиқ айтиш керакки, Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон аҳолисининг ижтимоий онги тўғрисидаги назарий ечимларда реализм ошкора етишмасди, идеаллаштиришга йўл қўйилганди. Феодализмдан социализмга сакраб ўтиш совет тузумининг йирик муваффақияти бўлди. Бироқ таркиб топган шароитларда бу сакраш ўз қусурларига — ишчилар синфи миллий кадрларининг етарли бўлмаган қатламига, уруғ-аймоқчилик ва қабила муносабатлари сарқитларининг сақланишига ва бошқа нарсаларга ҳам эга эди. Интернационал тарбия тўғрисида ғамхўрлик етарли бўлмаган тақдирда миллий онгнинг тез ўсиши миллий ўзига хосликка бир томонлама ёндашиш хавфини туғдиради.

70-йилларда чоп этилган оммабоп «Жер-Уюкка саёҳат» китобида халқларнинг характерига кекса оқин тили билан қуйидагича баҳо берилади: украинга — хушчақчақлик хос, грузинга — меҳмондўстлик, арманга — меҳнасеварлик, русга — қадрдон заминга муҳаббат, жасурлик, эстонга — ғайратлилик, тожикка — илмга иштиёқ, қозоққа эса — мана шу жами фазилатлар хосдир. Кўриб турибсизки, миллий ўз-ўзини олқишлашга интилиш қанчалик кучли! Ва бу интилиш жаҳонга Чўқон Валихонов ва Абай Қўнанбоевни ато этган халқ анъаналарига қанчалик зид!

Миллий характерни англашда ҳаммадан кўра кўпроқ субъектив баҳо намоён бўлаётганлиги ҳам сир эмас. Халқлар тўғрисида бир қолипдаги, ҳамиша ҳам ғаразсиз бўлмаган мулоҳазалар кенг тарқалди. Кишилар миллий ифтихорини ҳамон барҳам топмаган таҳқирлаб баҳолаш кўп жиҳатдан ҳам мана шунга асосланган. Бу маиший миллатчилик ёки шовинистик ўзини юқори қўйиш кўринишида намоён бўлмоқда. Бу ҳолатлар билан ҳамиша ҳам самарали кураш олиб борилмаётир.

Бу мулоҳазаларни миллий характернинг реал ўзига хослигидан қандай фарқлаш мумкин? Халқ тарихини, маданиятини, анъанасини, турмушини чуқур ўрганиш зарур, зеро, халқ қалбининг чинакам хусусиятлари мана шуларда намоён бўлади. Социализм миллий туйғуларда ўтмишдан қолган айримликни, эгоизмни, муроса қила олмасликни бартараф эта бориб, бу туйғуларни эзгулаштиради.

Бизнинг давримизда тарихий ўтмишга, миллий маданият ёдгорликларига, халқ оғзаки ижодига ва шу кабиларга қизиқиш ошиб бормоқда. Бироқ халқларни миллий белгилари бўйича бир-бирига қарама-қарши қилиб қўйишни истаган кимсалар совет кишиси учун муқаддас бўлган мана шу ишга нима учун суқилмоқдалар? Агар улар ўзларини «ватанпарварлар» деб эълон қилаётган бўлсалар, демакки, биз совет ватанпарварлигини — хоҳ шовинизм, сионизм ёки миллий такаббурликнинг бошқа кўринишлари бўлсин — миллий ўзига хослик концепциясига зид бўлган идеология сифатида ёмон пропаганда қилмоқдамиз. Барча халқларни ҳовуштириб турган жиҳатлар — СССР халқлари тарихий тақдирининг умумийлиги, социализм учун курашчиларнинг интернационал анъаналарини унутиш мумкин эмас.

Бир ижтимоий-иқтисодий формация шароитларида яшаб турган халқларда бошқа миллатга мутлақо ёт бўлган характерли хусусиятни излаш қийин. Миллий характернинг хусусиятини алоҳида белгиларнинг мавжудлигида эмас, балки, афтидан, кишилар учун умумий бўлган фазилатларнинг бетакрор уйғунлигидан, у ёки бу фазилатларнинг алоҳида аломатларидан излаш керак. Шундай қилиб, олим, санъаткорнинг вазифаси психологик хилма-хилликларни бир томонлама таъкидлашдан эмас, балки умуминсонийлик намоён бўлишининг хилма-хил формаларини социализм, социал ва интернационал бирлик вужудга келтирган янги — совет халқини таърифлаб беришдан иборатдир.

Психологиядаги миллий проблемаларни қориштириб юборишдан ҳайиқиш (гўёки марксизм-ленинизм миллат психологияси ва миллий муносабатларни тадқиқ қилишнинг илмий методологиясини ишлаб чиқмагандек) шунга олиб келдики, жамиятшунослар узоқ йиллар мобайнида бу ҳолатларни ўрганмадилар. Кейинги вақтда реал миллий жараёнларни тадқиқ этиш авж олдирилмоқда. Ҳозирда тарихчилар, философлар ва бошқаларнинг алоҳида-алоҳида тадқиқлари эмас, балки фанлараро комплекс ишлар, айниқса лозимлигини таъкидламоқчиман.

Пролетар бирдамлик манфаатлари, Ленин сўзлари билан айтганда, «биз ҳеч қачон миллий масалага формал қарамас»лигимизни талаб қилади (В. И. Ленин. ТАТ, 45-том, 403-бет). Буни яна шу маънода тушуниш кераккки, инсониятнинг энг мураккаб проблемаларидан биринчи ҳал этишда ҳамишаликка тугалланган ечим йўқ ва бўлиши ҳам мумкин эмас. Ҳар бир янги босқич янги масалаларни илгари сурмоқда. Ҳали ҳамон миллатлар яшар экан эҳтимол келгусида ҳам шундай бўлиши мумкин.

Э. БАГРАМОВ,
философия фанлари доктори, профессор.

(«Правда» газетасининг 14 август сонидан).

РАСМИЙ АХБОРОТ

ҚИШКИ ШАРОИТЛАРДА ИШЛАШГА ЎЗ ВАҚТИДА ТАЙЁРГАРЛИК КЎРАЙЛИК

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети «1987—88 йил қиш даврида халқ хўжалиги барқарор ишлашини таъминлаш чоралари тўғрисида» қарор қабул қилдилар.

Қарорда айтиладики, мамлакат экономикасини қайта қуриш, хўжалик юритишнинг янги методларига ўтиш шароитларида корхоналар ва ташкилотларни қишда ишлашга ўз вақтида тайёрлаш халқ хўжалигининг барча тармоқлари план топшириқлари ва мажбуриятларини муқим бажаришларини таъминлаш учун алоҳида актуаллик касб этади.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети партия, совет ва хўжалик органлари зиммасига электр станциялар, бирлашмалар, корхоналар ва ташкилотларни, магистрал ва саноат, темир йўл ва қувур транспортини, автомобиль йўллари, денгиз пароходчиликлари, шунингдек, уй-жойлар ва социал соҳадаги бошқа объектларни қишга тайёрлашда илгари йўл қўйилган нуқсонлар ва хатоликларни синчиклаб таҳлил этиш вазифасини юклади. Мана шу камчиликларни тугатиш билан боғлиқ бўлган масалалар меҳнат коллективларида муҳокама қилинсин, улар иштирокида ҳар бир бирлашма, корхона ва ташкилот келаётган қишда барқарор ишлашини таъминлайдиган комплекс ташкилий-техникавий тадбирлар ишлаб чиқилсин ва амалга оширилсин.

СССР министрликлари ва идоралари, иттифоқдош ва автоном республикалар Министрлар Советлари, халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари зиммасига ўзларига қарашли корхоналар ва ташкилотларда зарур ёқилғи запаслари ўз вақтида ғамлаб қўйилишини ҳамда қишки шароитларда ишлашга тайёргарлик билан боғлиқ барча чора-тадбирлар 1987 йил 1 ноябригача бажарилиб бўлишини таъминлаш вазифаси топширилди. Уй-жойлар, социал аҳамиятдаги бошқа объектлар қишга ўз вақтида сифатли тайёрланишини таъминлашга, аҳоли ва коммунал-маиший хизматларнинг ёқилғига бўлган эҳтиёжларини қондиришга алоҳида эътибор берилди.

Министрликлар, идораларнинг раҳбарлари ва иттифоқдош республикалар Министрлар Советларининг Раислари зиммасига шу тадбирлар амалга оширилиши учун шахсий жавобгарлик юклатилди.

Халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари корхоналар ва ташкилотларнинг раҳбарлари билан бирга қайси идорага бўйсунишидан қатъи назар, барча корхоналар ва ташкилотларнинг қиш шароитларида пухта ишлашга тайёрлигини 1987 йилнинг 1 ноябригача текшириб чиқишлари ва уларга келаётган қиш даврида ишлашга тахтлик паспортларини беришлари лозим.

СССР министрликлари ва идоралари ҳамда иттифоқдош республикалар Министрлар Советларига ВЦСПС, ВЛКСМ Марказий Комитети, касаба союзлари республика, ўлка ва область Советлари билан биргаликда ёқилғи-энергетика ресурслари қазиб чиқариш ва тайёрлашни кўпайтириш ҳамда уларни тежаш учун, қиш шароитларида пухта ва барқарор ишлашга тайёргарлик борасидаги тадбирлар ўз вақтида сифатли бажарилмоғи учун курашда социалистик мусобақани авж олдириш юзасидан меҳнат коллективларининг ишларини кучайтириш вазифаси топширилди.

ДАВЛАТ ҚАБУЛИНИНГ ФАОЛИЯТ ДОИРАСИНИ КЕНГАЙТИРИШ ТЎҒРИСИДА

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети «Саноат корхоналарининг давлат қабули шароитларидаги иш якунлари ва уларнинг фаолият доирасини кенгайтириш тўғрисида» қарор қабул қилдилар.

Қарорда айтиладики, партиянинг Ватанимизда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар сифатини тубдан яхшилаш ва бунда жаҳон даражасига эришиш йўлини, Давлат қабули жорий этилганлигини мамлакат ишчилар синфи, барча меҳнаткашлари актив қўллаб-қувватламоқдалар. Қайта қуришнинг муҳим бўғини бўлмиш Давлат қабули амалда самарали эканлигини исботлади.

Шу билан бирга Давлат қабули ишлаб чиқариладиган маҳсулот юқори сифатли бўлишини таъминлашда саноатда тўпланиб қолган жиддий чала ишлар ва нуқсонларни ҳам очиб ташлади. Бир қанча министрликлар, бирлашмалар ва корхоналарнинг раҳбарлари Давлат қабулини тайёрлаш ва уни жорий этиш даврида юзаки ёндашувлар бўлишига йўл қўйдилар, корхоналарнинг ярмигина сифат учун белгиланган талаблардан чекинишлар бўлмаган маҳсулот чиқара олди.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатини тубдан яхшилаш ишларини янада кучайтириш мақсадида министрликлар, идоралар, иттифоқдош республикалар Министрлар Советлари, жойлардаги бирлашмалар ва корхоналар раҳбарлари, партия ва совет органлари зиммасига халқ хўжалиги самарадорлигини ошириш ва совет кишилари фаровонлигини янада яхшилашнинг муҳим омили сифатида юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришни таъминлаш учун иқтисодий, техникавий ва социал шароитлар яратиш борасидаги ишларни матонат ва изчиллик билан ўтказиб бориш вазифасини юклади.

Давлат қабули янги хўжалик механизмининг ажралмас таркибий қисми эканлигини назарда тутиб, унинг фаолият доирасини кенгайтириш ва 1988 йил 1 январидан бошлаб, қўшимча 727 та бирлашма ва корхонада Давлат қабулини жорий этиш зарур, деб топилди.

Республика, ўлка ва областларнинг 20 та марказида уй-жойлар ҳамда социал аҳамиятдаги объектларда ҳам Давлат қабули жорий этилади.

Маҳсулотларнинг Давлат қабули янгитдан жорий этилаётган министрликлар, идоралар, бирлашмалар ва корхоналарга Давлат қабули шароитларида ишлаётган шундай корхоналар фаолиятини ўрганиб чиқиш, улар орттирган илғор тажрибани жорий этиш, тайёргарлик даврида йўл қўйилган камчиликларни, ишларни ташкил этишдаги узилишларни назарда тутиш таклиф этилди. Шу йил охиригача техник ҳужжатларни қайта кўриш ва тўғрилаш, ишлаб чиқаришни зарур машиналар, технологик ускуналар, ўлчов, контрол ва синов воситалари билан таъминлаш, техник контрол хизматлари фаолиятини қайта қуриш, кадрларни тайёрлаш ва қайта тайёрлаш, технологик интизом ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлашга қаратилган зарур чора-тадбирлар амалга оширилсин.

ЮБИЛЕЙ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ

КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитети «Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллигига меҳнат коллективлари ва ишлаб чиқариш илғорларини КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг юбилей Фахрий ёрлиғи билан мукофотлаш шартлари ва тартиби тўғрисида» қарор қабул қилдилар.

Қарорда қуйидагилар КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг юбилей Фахрий ёрлиғи билан мукофотланиши белгилаб қўйилди:

Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллигигача маҳсулот (ишлар, хизматлар) ишлаб чиқариш ҳажми ва меҳнат унумдорлиги юзасидан беш йиллик икки йили план топшириқларини ҳамда маҳсулот етказиб бериш юзасидан шартномадаги мажбуриятларини бажарган, юксак техникавий даражадаги сифатли маҳсулотлар ишлаб чиқарилишини, материал ва ёқилғи-энергетика ресурслари тежаб сарфланишини, уй-жойлар ва социал-маданий аҳамиятдаги бошқа объектлар ўз вақтида фойдаланишга топширилишини таъминлаган бирлашмалар, корхоналар, колхозлар, совхозлар, қурилиш, савдо, илмий-тадқиқот, лойиҳа-конструкторлик ташкилотлари ва бошқа ташкилот ҳамда муассасалар коллективлари;

маҳсулот (ишлар, хизматлар) тайёрлаш ва ишлаб чиқариш ҳажми юзасидан юбилейгача беш йиллик икки йили план топшириқларини сифатли бажарган, моддий ресурслар ва ёқилғи-энергетика ресурслари тежалишига эришган бригадалар, участкалар, цехлар, лабораториялар, звенолар, фермалар, бирлашмаларнинг бўлимлари ва бошқа структура бўлинмалари, корхоналар, колхозлар, ташкилотлар ва муассасалар коллективлари;

беш йиллик икки йили топшириқларини муддатидан илгари бажариш юзасидан хўжалик фаолиятида юксак натижаларга эришишга шахсан энг катта ҳисса қўшган шу коллективларнинг ишлаб чиқариш илғорлари, шунингдек, шахсий планга мувофиқ ишлаб, Октябрнинг 70 йиллигигача беш йиллик икки йили топшириқларини бажариб бўлган илғорлар;

фан-техника тараққиёти асосида юксак ва барқарор иш суръатларини таъминлаган, тармоқ, республика, ўлка, область социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштиришга муҳим ҳисса қўшаётган, лекин иш хусусиятлари сабабли ишлаб чиқариш (ишлар, хизматлар) ҳажми юзасидан Октябрнинг 70 йиллигигача беш йиллик икки йили план топшириқлари барвақт бажарилиши учун имкониятлари бўлмаган айрим бирлашмалар, корхоналар, ташкилотлар ва муассасаларнинг коллективлари;

металлургия агрегатларида, поток линиялари ва конвейер линияларда, аппаратура жараёнлари бўлган ишлаб чиқаришларда ҳамда технологик жараёнлар қатъий белгилаб қўйилган бошқа ишларда банд бўлган ва маҳсулот ишлаб чиқариш ҳамда юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш, моддий ресурслар ва ёқилғи-энергетика ресурсларини тежаш юзасидан Октябрнинг 70 йиллиги шарафига социалистик мусобақада юксак натижаларга эришган ишлаб чиқариш илғорларини ҳам юбилей Фахрий ёрлиғи билан мукофотлашга рухсат этилди.

(ТАСС).

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИДА «СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» КУНЛАРИ

ГАЗЕТХОНЛАР БИЛАН ЮЗМА-ЮЗ

Газета кунлари программаси одатдагидек ранг-баранг. Ўрта Чирчиқ районидаги Свердлов номли колхознинг 3-бригадаси дала шийпонида газетхонлар конференцияси бўлиб ўтди.

Тошкент область партия комитетининг секретари Э. Фозилов матбуотнинг меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашдаги роли ҳақида гапириб конференцияни очди.

Газетхонлар ҳузурида КПСС XXVII съезди қарорлари асосида редакция ижодий коллективи амалга ошираётган ишлар, келгуси режалар ҳақида «Совет Ўзбекистони» газетаси редактори Л. Қаюмов нутқ сўзлади.

Шундан сўнг жонли мулоқот бошланди. Газетхонлар ўзларининг дилларига тугиб юрган гапларини, таклиф, истак ва мулоҳазаларини айтдилар. Жумладан, Ю. Оймирзаев, О. Бердиев, Ю. Ли, М. Ҳолиқова ўртоқлар янгича анъана, урф-одатларни тарғиб қилиш, шаҳар ва қишлоқ ўртасидаги тафовутга барҳам бериш, маҳалла комитетлари, ветеранлар кенгашлари иш тажрибаларини кенгроқ ёритиш лозимлиги ҳақида фикр юритдилар.

Ш. ЭРГАШЕВА.

ЎЗБЕКИСТОН БИЛАН ТАНИШМОҚДАЛАР

Франция умумий меҳнат конфедерацияси Лангедок-Русийон вилояти регионал комитети делегацияси Ўзбекистонда меҳмон бўлиб турибди. Умумий меҳнат конфедерацияси регионал комитети секретариатининг аъзоси Озеби Робер бошчилигидаги бу делегация Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллигига бағишланган оммавий совет-француз учрашуви доирасида СССРга келган.

Меҳмонлар Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасига, Тошкент областидаги «Ленин йўли» колхозига, «СССР 50 йиллиги номли Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасига бордилар, касаба союз активлари билан учрашдилар ва суҳбатлашдилар. Улар Тошкентнинг диққатга сазовор жойлари билан танишдилар.

13 август куни делегация аъзолари Ўзбекистон касаба союзлари республика Советида қабул қилиндилар.

Франциядан келган касаба союз арбоблари делегацияси Самарқандга сафар қилади. (ЎзТАГ).

• *Бахтимиз учун курашганлар*

ЛЕНИНЧИ ГВАРДИЯЧИЛАР САФИДА

Я. Э. РУДЗУТАК ТУҒИЛГАН КУННИНГ 100 ЙИЛЛИГИГА

Профессионал революционер-большевикларнинг, улуғ Ленин сафдошларининг, Совет ҳокимияти ва мамлакатимизда социализм ғалабаси учун актив курашчиларнинг ёрқин намояндалари қаторида Ян Эрнестович Рудзутакнинг муносиб ўрни бор. У 1887 йилнинг 15 августида Рига яқинидаги кичик бир қишлоқда камбағал батрак оиласида туғилди.

Ёш Ян мустақил ҳаётнинг дастлабки қадамлариданоқ қашшоқлик азобини тортди, ҳақсизлик кўрди. Зуғумли ва жоҳил хўжайин ёш чўпон Янни ҳеч гуноҳсиз қаттиқ савалаб урарди. Шундан кейин Ян Ригага кетиб, заводга ишга кирди. Бу ерда ҳам ишчиларнинг аҳволи деҳқонларникидан ҳеч қолишмаслигига ишонч ҳосил қилди.

Бу ерда у социал-демократлар билан танишди. Етилиб келаётган биринчи рус революцияси Я. Э. Рудзутакни сиёсий кураш жабҳасига тортди...

1917 йил февраль революцияси юз бериб, чириган чоризм режими улоқтириб ташланди. Революцион халқнинг зарбига турмаларнинг оғир эшиклари бардош беролмади. Озодликка чиққанлар орасида ўн йил давомида маҳбусликда яшаган Ян Рудзутак ҳам бор эди. Озодликка чиққач, у революцион курашчилар орасидан ўз ўрнини топиб, кўпинча большевиклар ва меньшевиклар, эсэрлар ўртасида қаттиқ олишувга айланиб кетадиган митинглар, йиғилишларнинг фаол қатнашчисига айланди.

Партия эзгу мақсадга эришмоқ учун ҳали катта жанглар бўлажагини, бинобарин, оммани ўз томонига оғдириши лозимлигини яхши тушунарди. Шунинг учун омма ўртасида пропаганда ишларини олиб боришга катта эътибор берилди. Я. Э. Рудзутак Советларнинг Москва область бюроси инструктори сифатида марказий саноат районы тўқимачилари орасида иш олиб бориб, оммавий ташкилотлар тузди, ишчиларга муваққат ҳукуматнинг халққа қарши империалистик сиёсатининг моҳиятини тушунтириб берди.

Революцион воқеалар тобора авж олиб, халқ оммасининг муваққат ҳукуматга ишончи йўқола борди. 1917 йилнинг 25 октябрида Петроградда қуролли қўзғолон ғалаба қилди. Уни тайёрлаш ва ўтказишда Я. Э. Рудзутак ҳам фаол қатнашди.

Улуғ Октябрь революцияси ғалаба қозонгач, большевиклар партияси олдида социализмга йўл очишдан иборат ғоят мураккаб вазифа турар эди. Хўжалик қурилиши муҳим аҳамият касб этди. Чунки, мамлакатни вайроналик ҳолатидан олиб чиқиш лозим эди. Партия синалган большевик, оташин курашчи Я. Э. Рудзутакни Халқ Хўжалиги Олий Кенгашига ишга юборди.

Партия ҳамма вақт Ян Эрнестовични энг оғир участкаларга юборар эди. 1919 йил октябрида ҳам шундай бўлди. У РСФСР Халқ Комиссарлари Советининг ва ВЦИКнинг Туркистон ишлари бўйича комиссияси составига киритилди. Бу комиссия зиммасига Туркистонда ленинча миллий сиёсатни ўтказиш бўйича партия ва совет органларига ёрдам бериш вазифаси юкланган эди. Я. Э. Рудзутакка Туркистон АССР озиқ-овқат ва иқтисодий органларга раҳбарлик қилиш иши топширилди. Рудзутак катта куч-ғайрат ва ташкилотчилик намуналарини кўрсатиб, Туркистонни саноат маҳсулотлари ва ғалла билан таъминлаш планини ишлаб чиқди ва уни изчил амалга оширди. Ресурсларни фронтга — ёрдамга сафарбар этиш ишида жонбозлик кўрсатди.

Партия X съезди белгилаб берган Ўрта Осиёни социал-иқтисодий ва маданий ривожлантиришнинг кенг программаси партия ишига садоқатли, интернационал йўлни ҳаётга тўғри ва аниқ татбиқ эта оладиган раҳбар кадрларни Ўрта Осиёга юбориш ишини муҳим вазифалардан бири қилиб қўйди. Бир қатор партия ходимлари қаторида Я. Э. Рудзутак яна Ўрта Осиёга юборилди. 1922 йил августида Я. Э. Рудзутак РКП(б) Марказий Комитетининг Ўрта Осиё бюроси раиси қилиб тасдиқланади. У бутун куч ва ғайратини халқ хўжалигини тиклаш, партия ташкилотларини мустаҳкамлаш, ленинча миллий сиёсатни изчиллик билан ҳаётга татбиқ этиш ишига сафарбар этди. Маҳаллий халқ турмуш тарзини, ахлоқини, маданиятини бутун нозикликлари билан ўрганди ва бу ишни бошқа ўртоқлардан ҳам талаб қилди. Маҳаллий миллатчилик ва шовинизм ҳаракатларига қарши курашди.

1923 йил баҳорида партия XII съездида Я. Э. Рудзутак РКП(б) Марказий Комитетининг секретари ва айни пайтда олдинги лавозимига ҳам тасдиқланди. У Ўрта Осиё республикаларининг бутун ҳаётини бошқаришга киришди ва Тошкентга келди.

1926 йили партия Марказий Комитети ва СССР Марказий ижроия Комитети Я. Э. Рудзутакни Халқ Комиссарлари Совети раисининг ўринбосари, СССР Меҳнат ва Мудофаа Советининг раис ўринбосари лавозимига кўтарди. 1926 йилнинг июлида Марказий Комитет ва Марказий Контроль Комиссиясининг қўшма Пленумида у Сиёсий бюро аъзоси қилиб сайланади. Ўзининг бутун ташкилотчилик қобилиятини, билимини ва тажрибасини Я. Э. Рудзутак социалистик қурилиш ишига сафарбар этди.

1931 йилда у янги партиявий топшириқ олди. Ян Эрнестович Марказий Контроль Комиссияси раиси этиб тайинланди. У қайси лавозимда, қандай шароитда ишламасин, ҳамма вақт партия сафининг поклиги учун курашди, давлат аппаратини мустаҳкамлаш ишида фаол иштирок этди.

Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллиги арафасида ленинчи гвардиячи Ян Эрнестович Рудзутакнинг номини ҳам алоҳида ҳурмат билан тилга оламиз.

Д. ВАЙСМАН,
тарих фанлари кандидати.

Шукур БУРХОНОВ

Кўп миллатли совет санъати оғир жудоликка учради. Театр ва кинонинг атоқли актёри, КПСС аъзоси, СССР халқ артисти, Ҳамза номли Ўзбекистон ССР Давлат мукофотининг лауреати, Ҳамза номидаги Ленин орденли ўзбек давлат академик драма театрининг артисти Шукур Бурхонов узоқ давом этган оғир касалликдан кейин 77 ёшида вафот этди.

Ш. Бурхонов 1910 йилда Тошкентда деҳқон оиласида туғилди. Қишлоқ хўжалик техникумида ўқиб юрган кезларида у бадиий ҳаваскорлик тўгаракларида фаол иштирок этди. Саҳна усталари ёш ижрочи истеъдодини пайқаб олдилар ва уни 1928 йилда Ҳамза номли театр труппасига қабул қилишди, Ш. Бурхонов шу театрда қарийб 60 йил ишлади.

Ижодий диапазони кенг бўлган артист Ш. Бурхонов яратган образларнинг ёрқин галереяси совет театри ва киноси олтин фондига кирди.

«Шоҳ Эдип», «Гамлет», «Ревизор», «Ваня тоға», «Исён», «Момақалдироқ», «Любовь Яровая» сингари жаҳон ва Ватанимиз драматургия классикаси асарлари асосида Ш. Бурхонов яратган роллар реалистик санъатнинг чўққилари бўлди.

Н. Погодиннинг «Кремль соати», В. Вишневскийнинг «Унутилмас 1919 йил», Ш. Дадианининг «Учқундан аланга», К. Яшиннинг «Йўлчи юлдуз» пьесаларида Шукур Бурхонов В. И. Ленин ролини ижро этиб, ижодий жасорат кўрсатди.

Ш. Бурхонов Ўзбекистон кино санъатини ривожлантиришга салмоқли ҳисса қўшди. «Тоҳир ва Зуҳра», «Асал», «Амирликнинг емирилиши», «Синчалак», «Улуғбек Юлдузи», «Осиё устида бўрон», «Инқилоб чавандозлари», «Қора консулнинг ҳалокати», «Бардош», «Узоқ ва яқин йиллар» фильмларида Шукур Бурхонов ижро этган роллар Ўзбекистон кинематографиясида бутун бир босқич бўлди.

Ўзига ва бошқаларга нисбатан юксак талабчанлик, доимий ижодий изланишга, ўз ижодий имкониятларидан тўлароқ фойдаланишга интилиш ҳамиша Ш. Бурхоновга хос фазилатлар эди. У истеъдодли педагог сифатида ҳозир унинг олижаноб ишини давом эттираётган санъат усталарининг бутун бир авлодини тарбиялади. Унинг ижтимоий фаолияти Ватанимиз маданияти тақдирига шахсий масъулият ҳисси, партиявий принципиаллик билан йўғрилган эди.

Партия ва ҳукуматимиз Шукур Бурхоновга СССР халқ артисти фахрий унвонини, Ҳамза номли Ўзбекистон ССР Давлат мукофотини бериб, унинг хизматларини юксак тақдирладилар. У Ленин ордени, Октябрь Революцияси ордени, уч марта Меҳнат Қизил Байроқ ордени, «Ҳурмат Белгиси» ордени, «Меҳнатда ўрнак кўрсатганлик учун» медали билан ва Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиқлари билан мукофотланган эди.

Ўзининг кўп қиррали истеъдодини социалистик реализм санъати равнақига бахш этган санъаткор Шукур Бурхонов хотираси республика меҳнаткашлари қалбида ҳамиша сақланади.

И. Б. Усмонхўжаев, Т. А. Алимов, В. П. Анишчев, В. А. Антонов, В. А. Головин, П. В. Догонкин, А. С. Икромов, Ғ. Ҳ. Қодиров, В. Н. Лобко, Р. Н. Нишонов, В. И. Огарок, Н. И. Попов, К. Саликов, М. Ҳ. Холмуҳамедов, Ҳ. А. Алимова, И. Ҳ. Жўрабеков, Б. Ф. Сатин, В. А. Хайдуров, С. У. Султонова, Ш. Р. Мирсаидов, Я. Абдуллаева, Ғ. Аъзамов, Б. Ф. Жалолов, С. Эшонтўраева, А. З. Қобулов, Б. Р. Қориева, М. Қаюмов, М. Ф. Мансуров, З. Муҳаммаджонов, У. Э. Назаров, Ҳ. Носирова, Н. Раҳимов, Л. Саримсоқова, Тамарахоним (Петросянц), С. Табибуллаев, Ж. Тожиев, А. Толипов, Ў. Р. Умарбеков, Л. А. Файзиев, К. Яшин.

СССР ХАЛҚ АРТИСТИ ШУКУР БУРХОНОВНИ ДАФН ЭТИШНИ УЮШТИРИШ КОМИССИЯСИДАН

СССР халқ артисти, Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофоти лауреати Ш. Бурхоновни дафн этишни уюштириш комиссияси марҳумнинг жасади солинган тобут 1987 йил 16 август куни Ҳамза номидаги Ленин орденли ўзбек давлат академик драма театри биносига қўйилишини маълум қилади. Соат 11 дан 13 га қадар марҳум билан видолашув маросими бўлади.

Дафн маросими Форобий проспектидаги қабристонда бўлади.

СССР элчихонасида матбуот конференцияси

РИМ, 14 август. (ТАСС). Пайшанба куни СССРнинг Италиядаги элчихонасида Совет Иттифоқининг ички ва ташқи сиёсати масалаларига бағишланган матбуот конференцияси бўлди. Унда Италия Коммунистик партиясининг таклифига биноан бу ерга келган Латвия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Б. К. Пуго, Қирғизистон Компартияси Талас область комитетининг биринчи секретари Э. Дуйшеев, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари В. И. Огарок қатнашдилар.

СССРдаги қайта қуриш тўғрисида, бу жараёнда иттифоқдош республикаларнинг иштироки ҳақида айтиб берилган гаплар матбуот конференцияси қатнашчиларини ғоят қизиқтирди. Ҳозир Совет Иттифоқида рўй бераётган ўзгартишлар жамиятни янада демократиялаштиришда, социал ва иқтисодий масалаларнинг ҳал этилишини жадаллаштиришда ўз ифодасини топаётганлиги таъкидланди. Бутун совет халқи бу ўзгартишларни астойдил қўллаб-қувватламоқда.

Матбуот конференцияси маҳаллий оммавий ахборот воситалари вакилларини жуда қизиқтирди. Унда Италиядаги кўпгина етакчи газеталарнинг, ахборот агентликларининг ҳамда давлат радио ва телевидениесининг мухбирлари ҳозир бўлдилар.

СОВЕТ — ҲИНДИСТОН ДЎСТЛИГИ ЖАМИЯТИНИНГ БЎЛИМИ

САМАРҚАНД, 14 август. (ЎзТАГ). Бугун бу ерда шаҳар жамоатчилигининг таъсис йиғилиши бўлди. Йиғилишда Самарқандда Совет — Ҳиндистон дўстлиги жамиятининг шаҳар бўлимини тузиш тўғрисида қарор қабул қилинди.

Жамият бўлимининг аъзолари орасида ишчилар, олимлар, врачлар ва бошқа касб вакиллари бор. Янги жамоат ташкилотининг иш планида концертлар қўйиб бериш, кинофильмларни намойиш қилиш, ҳинд халқининг турмуши тўғрисида, мамлакатларимиз дўстлиги ҳақида ҳикоя қилувчи кўргазмалар ва лекциялар ташкил этиш кўзда тутилмоқда.

Сатрларда меҳнат нафаси

Ҳозир республикамиз далаларида иш энг қизиган палла. Пахтакорлар ғўза парваришини жадал давом эттиришаётган бўлса, сабзавоткорлар, боғбон-соҳибкорлар пишиб етилган маҳсулотларни меҳнаткашлар дастурхонига тортиқ қилиш мақсадида тер тўкишяпти. Ем-хашак тайёрлаш, чорва маҳсулдорлигини ошириш йўлида ҳам ибратли ишлар қилинаётир. Уларнинг фидокорона меҳнатлари кунига редакциямизга келиб турган кўплаб хат-хабарларда акс этмоқда.

— Шу кунларда «Янгикент» совхозининг С. Файзиев бошлиқ бригадаси далаларида бўлсангиз, кўсаклардан маржон таққан ғўзаларни кўриб кўзингиз қувнайди, — деб ёзади ишгихонлик **Ў. Саидов.** — Бу Т. Ризаев, Б. Йўлдошев, Ж. Қорақулов, Л. Йўлдошева, Ҳ. Қўлдошева, Ш. Ризаева каби моҳир пахтакорларнинг сидқидилдан қилган меҳнати самарасидир.

Пахтакорларнинг айни кунлардаги ғайрат-шижоати самарқандлик **Р. Муҳамаддиева,** андижонлик **М. Абдуқодиров,** сирдарёлик **М. Номуродов,** тошкентлик **Л. Мансуров, Н. Тўғизбоева,** фарғоналик **Ё. Бекжонова, С. Сайфуддинов,** бухоролик **Х. Тожиева, Р. Азимов, И. Ҳамроев, М. Атоева,** навоийлик **Ш. Хасанов,** наманганлик **Ҳ. Тўйалиевларнинг** хатида ҳам ўз ифодасини топган.

Мана бу мактубни Китоб районидаги «Ғалаба» газетаси ходими **Х. Раҳмонов** йўллаган. Қабул пунктларига 160 минг дона ўрнига 169,7 минг дона тухум топширган Улуғбек номли колхоз паррандабоқарлари йиллик планларини бажардилар, деб ёзади у.

Шунингдек Уйчи районидан **А. Хожиматов,** Самарқанд районидан **Ю. Атоев, А. Муҳаммадалиев,** Шаҳрисабз районидан **А. Муқимов,** Ёзёвон районидан А. **Мадраҳимов** каби жамоатчи мухбирлар ҳам дала-фермаларда эришилаётган ютуқлар ҳақида мароқ билан ҳикоя қилишган.

Конимехлик **А. Раҳмонов,** каттақўрғонлик **Ж. Тўқсонов,** баҳористонлик **А. Абдураҳмоновларнинг** хабарлари эса кенг адир-яйловларда ем-хашак жамғараётган фидокорларни мадҳ этишга бағишланган.

Редакцияга тинмай келаётган хат-хабарларда далалардаги зарбдор меҳнат нафаси уфуриб турибди.

ТВ — ҲАФТАЛИК ПРОГРАММА — ТВ

17 август, душанба

МТ-I. 8.00 — «90 минут». 9.35 — Футбол шарҳи. 10.15 — «Буйруқ: ўт очилмасин». Бадиий фильм. 11.45 ва 16.30 — Янгиликлар. 16.40 — Қайта қуриш прожектори. 16.50— Рус тили. 17.20 — Ҳар доим бўлсин қуёш! 18.00 — Ҳаракат хавфсизлиги учун. 18.05 — Фалсафий суҳбатлар. 18.55 — Ҳужжатли фильм. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Жадаллаштириш. 20.00 — Ҳужжатли фильм. 20.40 — «Сохта пул». Фильм-спектакль. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Сохта пул». Фильм-спектакль. 23.30 — Дунё воқеалари. 23.45 — Футбол шарҳи. 00.25 — Симфоник миниатюралар.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Ҳужжатли фильмлар. 10.00 — Онамларнинг мактаби. 10.30 — Болалар альбоми музикасида эртак. 11.00 — Ҳужжатли фильм. 11.40 —Иқтисодий билимлар университети. 12.10 — Мультфильм. 12.30 — «Матрос Железняк». Бадиий фильм. 1-серия. 13.45 —Симфоник оркестрининг концерти. 15.10 — Тарих саҳифалари. 15.55 — Янгиликлар. 16.05 — Теннис. СССР чемпионати. 18.35 — Янгиликлар. 18.45 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан! 19.45 — Халқаро панорама. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Футбол шарҳи. 21.30 —Время. 22.15 —Подмосковье учрашувлари. 23.45 — Ҳужжатли фильм. 00.05 — Янгиликлар.

УзТВ-I. 7.00 — Ритмик гимнастика. 7.20 — Салом, кичкинтойлар! 7.30 — Ахборот. 7.50 — Ватанимни шарафлайман. 8.10 — Ҳужжатли фильм. 8.30 — Болалар учун фильм. 17.30 — Янгиликлар. 17.40 — Ҳужжатли фильм. 18.15 — Гўзаллик оламига саёҳат. 19.00 — Ёшлик. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Дала ҳовли юмушлари. 20.20 — Ҳужжатли фильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Улуғ Октябрнинг 70 йиллигига бағишланган халқ ижодиёти II Бутуниттифоқ фестивали. 21.30 — Время. 22.05 — «Маслакдошлар». 22.35 — «Жилвагар олам». 23.35 — Бугун оламда нима гап?

УзТВ-II. 19.25 — Ҳужжатли фильм. 19.55 — Қадимги куйлардан ярим соат. 20.25 — «Олмос камар». Видеофильм, 1-қисм. 21.30 — Время. **Душанба.** 22.05 — Актер ва роллар. 22.50 — Шу куннинг янгиликлари. 23.00 — «Дмитрий II». Бадиий фильм, 1-серия.

18 август, сешанба

МТ-I. 8.00 — «90 минут». 9.35 — «Сохта пул». Фильм-спектакль. 11.40 ва 16.30 — Янгиликлар. 16.40 — Қайта қуриш прожектори. 16.50 — «Момақалдироқ». Бадиий фильм. 18.10 — Афғонистон. Яраш саҳифалар. 18.45 — Сиз яратган боғ. 19.35 — Дунё воқеалари. 19.30 — Севимли Ватаним менинг. 19.35 — Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллигига. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Олам кинокамера кўзгусида. 23.25 — Дунё воқеалари. 23.40 — Кантабиле вокал квартетининг чиқиши.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Илмий-оммабоп фильм. 9.40 — Камер хори ижро этади. 10.05 — Будильник. 10.35 — Рус тили. 11.05 — СССРда Ҳиндистон фестивали. 11.35— Мультфильм. 11.55 — «Матрос Железняк». Бадиий фильм, 2-серия. 13.10 — Француз тили. 13.40 — Якутия телевидение студиясининг программаси. 14.10 — Қишлоқ янгиликлари. 15.10 — Сув спорти. Европа чемпионати. 15.55 ва 18.35 — Янгиликлар. 18.45 — ...16 ёшгача ва ундан катталар. 19.30 — 9-студия. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Фан ва техника. 21.00 — Сув спорти. Европа чемпионати. 21.30 — Время. 22.05 — «Валентина». Бадиий фильм. 23.50 — Янгиликлар. 23.55 — Ҳужжатли фильм.

УзТВ-I. 7.00 — Ритмиқ гимнастика. 7.20 — Салом, кичкинтойлар. 7.30 — Ахборот. 7.50 — Тонгги тароналар. 8.00 Телефильм. 8.20 — Болалар учун фильм. 17.30 — Янгиликлар. 17.40 — Телефильм. 18.15 — Мультфильм. 18.30— Ёшлик. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Қайта қуриш уфқлари. 20.20 — Илмий-оммабоп фильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 —Бухоро ансамблининг чиқиши. 21.30 — Время. 22.05 — Инсон ва қонун. 22.50 — Афғонистоннинг миллий байрами — Мустақиллик тикланган кунга.

УзТВ-II. 19.25 — Улуғ Октябрнинг 70 йиллигига бағишланган халқ ижодиёти II Бутуниттифоқ фестивали. 20.25 — «Олмос камар». Видеофильм, 2-қисм. 21.30 — Время. **Душанба.** 22.05 — Кино оламида. 23.05 — Шу куннинг янгиликлари. 23.15 — «Дмитрий II». Бадиий фильм, 2-серия.

19 август, чоршанба

МТ-I. 8.00 — «90 минут». 9.35 — «Буйруқ: чегарадан ўтилсин». Бадиий фильм. 11.05 — Вальс оламида. 11.35 ва 16.30 — Янгиликлар. 16.40 — Қайта қуриш прожектори. 16.50 — Қайта қуриш: тажриба ва муаммолар. 17.30 — Тарих сабоқлари. 18.15 — Салом, музика. 19.00 — Дастлаб ўзингдан талаб. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Ҳужжатли фильм. 19.50 — Чашмалар. 20.20 — Қайта қуриш прожектори. 20.30 — «Ян Крижевский». Спектакль. 21.30 — Время. 22.00 — Резонанс. 23.30 — Концерт. 23.55 — Дунё воқеалари. 00.10 — Концерт.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Ҳужжатли фильм. 10.00 — Экологик кундалик. 10.30 — Концерт. 11.05 — «Валентина». Бадиий фильм. 12.40— Немис тили. 13.10 — Мультфильм. 13.30 — Болалар учун фильм. 14.35 — Автоспорт. Жаҳон чемпионати. 15.05 ва 18.35 — Янгиликлар. 18.45 — Ҳамдўстлик. 19.15 — Ритмик гимнастика. 19.45 — Ҳужжатли фильм. 20.00 — Сув остида мўлжал олиш. Жаҳон чемпионати. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Сув спорти. Европа чемпионати. 21.30 — Время. 22.10 — «Асли болаликдан». Бадиий фильм. 23.35 — Янгиликлар. 23.40 — «15 академик».

УзТВ-I. 7.00 — Ритмик гимнастика. 7.20 — Салом, кичкинтойлар! 7.30 — Ахборот. 7.50 — Тонгги тароналар. 8.00 Пионер телетайпи. 8.10 — Улуғ Октябрнинг 70 йиллигига. 8.30— Болалар учун фильм. 17.40 — Ҳужжатли фильм. 18.15 — Мультфильм. 18.25— Бойчечак. 19.00 — Мустаҳкам озуқа базаси учун. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Қайта қуриш уфқлари. 20.10 — Ҳужжатли фильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Ўзбек куйларидан концерт. 21.30 — Время. 22.00 — «Фавқулодда комиссар». Бадиий фильм.

УзТВ-II. 19.25 — Ритмик гимнастика. 19.50 — Озиқ-овқат программаси — умумхалқ иши. 20.25 — «Олмос камар». Видеофильм. 3-қисм. 21.30 — Время. **Фрунзе.** 22.00 — «Ой камалаги». Бадиий фильм.

20 август, пайшанба

МТ-I. 8.00 — «90 минут». 9.35 — «Асли болаликдан». Бадиий фильм. 11.00 — Ҳайвонот оламида. 12.00 ва 16.30 — Янгиликлар. 16.40 — Қайта қуриш прожектори. 16.50— ...16 ёшгача ва ундан катталар. 17.35 — «Сувнинг қиймати». 18.30 — «Нафосат йўллари». 18.55 — Ҳужжатли фильм. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Дунё ва ёшлар. 20.10 — «Тиш докторининг саргузаштлари». Кинокомедия. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15— Давлат марказий концерт залида. 23.55 — Дунё воқеалари. 00.10 — Ҳужжатли фильм.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Ҳужжатли фильмлар. 9.50 — Шахмат мактаби. 10.20 «Оҳ, сен, сўнгги муҳаббатим». Фильм-концерт. 11.05 — Киноафиша. 11.50 — Ҳужжатли фильм. 12.20 — Испан тили. 12.50 — Мультфильм. 13.00 — «Овдаги воқеа». Бадиий фильм. 14.45 — Зелена Гурада болалар қўшиқлари фестивали. 15.35 ва 18.35 —Янгиликлар. 18.40 — Ритмик гимнастика. 19.10 — «Бир полк созандалари». Бадиий фильм. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Сув спорти. Европа чемпионати. 21.30 — Время. 22.15 — Сув спорти. Европа чемпионати. Чим хоккей. Европа чемпионати. Футбол. «Зенит» —«Спартак» 00.15 — Янгиликлар.

УзТВ-I. 7.00 — Ритмик гимнастика. 7.20 — «Салом, кичкинтойлар!». 7.30 — Ахборот. 7.50 — «Тонгги тароналар». 8.00 — Телефильм. 8.20 — Болалар учун фильм. 17.30 — Янгиликлар. 17.40 — Телефильм. 18.15 — «Ёшлик». 19.00 — Сифат — бош мезон. 19.30— Ахборот. 19.45 — Телефильм. 20.00 — «Пахтачилик: тажриба ва муаммолар». 20.30 — Ахборот. 20.50 — ЎзССР Давлат телерадиоси хор коллективининг концерти. 21.20 — Ҳужжатли фильм. 21.30 — Время. 22.05 — «Оила мактаби». 22.40 — «Саҳна усталари». Аброр Ҳидоятов.

УзТВ-II. 19.25 — «Пионер телетайпи». 19.35 — «Йўлбарс». Бадиий фильм. 20.50 — Реклама. 21.00 — Шаҳар юмушлари ва ташвишлари. 21.30— Время. **Фрунзе.** 22.05 — Ўш—Фрунзе телекўприги. Шундан сўнг — «Учувчининг ҳикояси». Бадиий фильм.

21 август, жума

МТ-I. 8.00 — «90 минут». 9.35 — «Нега ва нима учун?» 10.05 — «Тиш докторининг саргузаштлари». Бадиий фильм. 11.25 — Дунё ва ёшлар. 12.00 ва 16.30 — Янгиликлар. 16.35 — Қайта қуриш прожектори. 16.45 — «Ярқирама олам». Бадиий фильм. 18.15 — Қишлоқ хўжалик билимлари университети. 18.45 — Мультфильмлар. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Венгерча 6-рапсодия. 19.40 — «Бизнинг маросимиз». Телеальманах. 20.45 — Концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Гараж». Бадиий фильм. 23.55 — Дунё воқеалари.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Ҳужжатли фильм. 9.50 — Бутунроссия рақс байрами. 10.25 — «Поэзия». 11.10 — «Она Мария». Бадиий фильм. 12.40 — Инглиз тили. 13.15 — Мультфильм. 14.25 — Болалар учун фильм. 14.35 — К. Кужамьяровнинг авторлик концерти. 16.00 ва 18.35 — Янгиликлар. 18.45 — «Жаҳон музика маданияти хазинасидан». 19.25 — Ҳужжатли фильм. 20.10 — Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45— Ҳужжатли фильмлар. 21.30 — Время. 22.15 — «Маҳлиё дарбадар». Спектакль. 00.05 — Бельгия эстрадаси артистларининг концерти. 00.25 — Янгиликлар.

УзТВ-I. 7.00 — Ритмик гимнастика. 7.20 — «Салом, кичкинтойлар!». 7.30 — Ахборот. 7.50 — Тонгги тароналар. 8.00 — «Ўринбосарлар улгаймоқда». 8.30 — Болалар учун фильм-концерт. 17.30 — Янгиликлар. 17.40 — Телефильм. 18.15 — Ҳужжатли фильм. 18.50 — «Инсон болаликдан бошланади». 19.30 — Ахборот. 19.45 — «Хўжасизликка ўт очамиз!» 20.30 — Ахборот. 20.50 — Шарқ куйларидан концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш уфқлари. 22.35 — «Муножот Йўлчиева куйлайди». Концерт-очерк. 23.35 — «Бугун оламда нима гап?»

УзТВ-II. 19.25 — Спорт шарҳи. 20.10 — Ҳужжатли фильм. 20.30 — Ритмик гимнастика. 20.55 — Беш йиллик: ишлар ва одамлар. 21.30 — Время. **Фрунзе.** 22.05 — «Ширин». 23.15 — «У севган киши». Бадиий фильм.

22 август, шанба

МТ-I. 8.00 — «90 минут». 9.35 — Концерт. 10.00 — Поэзия. 10.40 — Биз қандай дам оляпмиз? 11.10 — Илмий-оммабоп фильм. 11.30 — «Ўта эҳтиёткорлик». Спектакль. 12.30 — Мультфильмлар. 13.00 — Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун. 13.30 — Болалар учун фильм. 14.35 — Ҳамдўстлик. 15.05 — Дунё воқеалари. 15.20 — Мўъжизасиз-мўъжизалар. 16.20 — Мультфильм. 17.10— Москвадаги VIII халқаро файласуфлар конгрессининг давра столи. 17.55 — Е. Кисин чалади. 18.30 — Камалак. 18.55 — «Момақалдироқ сари». Бадиий фильм, 1 ва 2-сериялар. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Шанба оқшомида. 24.00 — Янгиликлар. 00.05 — Ҳужжатли фильм. 00.20 — Классик кураш. Жаҳон чемпионати.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Ҳужжатли фильм. 9.35 — Ритмик гимнастика. 10.05 — Тонгги почта. 10.35 — Ижодхонадаги учрашувлар. 11.05 — Сиз яратган боғ. 11.35 — «Шаҳзода Флоризелнинг саргузаштлари». Бадиий фильм. 3-серия. 12.40 — «Революция даъват этган». 14.40 — Мультфильм. 15.00 — Инсон ва қонун». 15.30 — К. Дебюсси туғилган куннинг 125 йиллигига. 17.20 —. Здоровье. 18.05 — Учрашув. 18.55 — Ленинград — Бостон телекўприги. 20.15 — Чим хоккей. Европа чемпионати. 20.50 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 21.05 — Ҳужжатли фильм. 21.15 — Гитара ва фортепьяно учун дивертисмент. 21.30 — Время. 22.10 — «Енгин». Бадиий фильм. 23.35 — Сув спорти. Европа чемпионати. 00.20 — Янгиликлар. 00.25 — Замонавий оҳангларда.

УзТВ-I. 7.00 — Ритмик гимнастика. 7.20 — Салом, кичкинтойлар. 7.30 — Ахборот. 7.50 — Ҳужжатли фильмлар. 8.50 — Врач маслаҳати. 9.00— «Бошсиз чавандоз». Бадиий фильм. 10.30 — Саломат бўлинг. 11.00 — Кўзгудаги ҳаёт. 11.45 — Улуғ Октябрнинг 70 йиллигига. 12.45 — Буни ҳамма билиши ва уддалаши керак. 13.35 — Экспромт учрашув. 18.15 — Мультфильмлар. 18.40 — Санъат ғунчалари. 19.15 — Ҳужжатли фильм. 19.30 — Ахборот. 19.45 — «Ўртоқ қўшиқ». 20.30 — Ахборот. 20.50 — Бизга мактуб йўллабсиз. 21.30 — Время. 22.05 — «Нафосат».

УзТВ-II. Душанба. 18.15 — Тожикистон студент қурилиш отрядларининг муаммолари ҳақида. 18.55 — Кинолавҳа. 19.00 — Реклама. 19.15 — «Яна қанот пайдо қилиб». Киноочерк. 19.30 — Новости. 19.50 — Нутқ маданияти. 20.30 — Ахбор. 20.50 — Улуғ Октябрнинг 70 йиллигига. 21.30— Время. 22.05 — Бўстон III телеконкурси.

23 август, якшанба

МТ-I. 8.00 — «90 минут». 9.30 — Ритмик гимнастика. 10.15 — «Спортлото». 10.30— Будильник. 11.00 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан! 12.00 — Тонгги почта. 12.30 — Саёҳатчилар клуби. 13.30 — Қишлоқ янгиликлари. 14.30 — Музикали киоск. 15.00 — Здоровье. 15.45 — Концерт. 16.15 — Спорт разминкаси. 16.20 — Руминиянинг миллий байрами — Озодлик кунига. 17.20 — «Ўртоқ қўшиқ». 17.50 — Мультфильмлар. 18.20 — И. Егиков қўшиқларини И. Воронцова ижро этади. 18.35 — Халқаро панорама. 19.20 — «Ордан-Бурдан». Музикали комедия премьераси. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Композитор Е. Доганинг авторлик кечаси. 00.10 — Классик кураш. Жаҳон чемпионати.

МТ-II. 9.00 — Зарядкага сафланинг! 9.20 — Ҳужжатли фильм. 10.05 — Рус тили. 10.45 — Жаҳон музика маданияти хазинасидан. 11.30 — Камчатка телевидениеси студиясининг программаси. 12.45 Сув спорти. Европа чемпионати. 13.10 — «Революция даъват этган». 14.45 — Инсон ва қонун. 15.15 — Камалак. 16.35 — «Ретро» ансамбли ижро этади. 16.45 — «Яккама-якка». Фильм-спектакль. 18.35 — «Тео Адам таклиф этади». 19.55 — Дунё ва ёшлар. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Сув спорти. Европа чемпионати. 21.30 — Время. 22.15 — «Уч кун ва уч тун». Бадиий фильм. 23.35 — Чим хоккей. Европа чемпионати. 00.10 — Янгиликлар. 00.15 — Джаз куйларидан концерт.

УзТВ-I. 7.00 — Ритмик гимнастика. 7.20 — Телефильм. 7.30 — Ахборот. 7.50 — Ҳужжатли фильмлар. 8.50 — «Истеъдод». 9.10 — «Биргаликда куйлаймиз». 9.30 — «Қувноқ камалак». 10.30 — Улуғ Октябрнинг 70 йиллигига. 11.15 — Шахмат мактаби. 11.45 — «Қайнона». Бадиий фильм. 13.00 — «Орол менинг тақдиримда». 14.30 — Реклама. 18.05 — Мультфильм. 18.20 — Бепоён Ватаним менинг. 18.50 — Спорт кинопанорамаси. 19.30 — Ахборот. 19.45 —«Сиҳат-соламатлик». 20.30 — Ахборот. 20.50 — «Цирк!» 22.30 — Время. 22.05 — Дала меҳнаткашлари учун концерт.

УзТВ-II. Душанба. 18.20 — Мультфильм. 18.30 — Телевизион почтадан. 19.10 — Ҳужжатли фильм. 19.30 — Новости. 19.45 — Киноочерк. 19.55 — «Ҳар кимники ўзига». «Елгон». Теленовелла. 20.30 — Ахбор. 20.45 — «Ёш келин-куёвларга маслаҳатлар». 21.30 — Время. 22.05 — Дин ва замон. 22.50 — «Оқ тун рангидаги лимузин». Бадиий фильм.

1988 ЙИЛ УЧУН ГАЗЕТА ВА ЖУРНАЛЛАРГА ОБУНА БЎЛДИНГИЗМИ?

ГАЗЕТХОНЛАРГА «П Р А В Д А» Ҳ А Қ И Д А

«Правда» газетаси — КПСС Марказий Комитети органидир. Совет кишилари наздида унинг обрўси тобора ўсиб боряпти. Чет элларда ҳам газетанинг ҳаққоний чиқишларига эътибор мунтазам кучайиб бормоқда.

В. И. Ленин «Правда» газетасининг асосчиси, унинг биринчи редактори ва етакчи публицисти эди. Газетанинг бутун фаолияти 1912 йил 5 майда чиққан дастлабки номерданоқ Коммунистик партиянинг шонли тарихи билан узвий боғланиб кетди. Газета саҳифалари — меҳнаткашларнинг Улуғ Октябрь ғалабаси, Совет ҳокимияти учун революцион кураши, жаҳонда биринчи ишчи ва деҳқонлар давлатининг етмиш йиллик тарихи солномасидир.

1988 йилда «Правда» газетаси саҳифаларида КПСС XXVII съезди қарорларини амалга ошириш борасида партиямиз, бутун совет халқи олиб бораётган ишга бағишланган материаллар асосий ўрин эгаллайди.

«Правда» газетасининг бош мавзуларидан бири партия ташкилотларининг кўп қиррали фаолияти, коммунистларнинг авангардлик ролини ҳар томонлама ва чуқур ёритишдан иборатдир. Бундай материаллар ҳамиша бўлганидек газетада ҳар куни бериб борилади. Уларда бошланғич партия ташкилотларининг ҳаёти, уларнинг КПСС XXVII съезди қарорларини бажариш юзасидан олиб бораётган кундалик ишлари, район, шаҳар, область партия комитетларининг, иттифоқдош республикалар Компартиялари Марказий Комитетларининг иш услублари, улар қайта қуриш шароитида кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйишни қандай олиб бораётганликлари, ташаббус ва ижодий ишни, танқид ва ўз-ўзини танқидни қай тарзда ривожлантираётганликлари, бюрократизм, ўзибўларчилик ва дабдабабозликка қандай барҳам бераётганликлари ҳақида ҳикоя қилинади.

«Правда» газетаси редакциясига қизиқарли чиқишлар, янги мавзулар, рубрика ва йўналишлар учун газетхонларнинг хатлари сира ҳам тугамайдиган манбаа бўлиб келган ва шундай бўлиб қолади. Халқ мухбирларига, кенг меҳнаткашлар оммасининг фикри ва тажрибасига суяниб иш тутишдан иборат ленинча анъаналар янада ривожлантирилади. 1988 йилда газетада Сизларга таниш бўлиб қолган «Газетхонларимиз хатларидан», «Хатларни ўқиб», «Халқ контроли саҳифаси», «Газетхонлар билан ёзишмалар» саҳифалари, «Хатлар изидан», «Мухбир шарҳи билан» каби материаллар бериб борилади.

«Правда» газетхонларида халқаро мавзудаги чиқишлар катта қизиқиш уйғотмоқда.

КПСС XXVII съезди ишлаб чиққан ташқи сиёсат йўлини изчил амалга ошириш, ядро ҳалокатига қарши, тинчлик, қуролсизланиш учун кураш газетанинг етакчи мавзуларидан бўлиб қолади. Редакция газетхонларнинг хоҳишини назарда тутиб социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари ҳаётини кенг ва қизиқарли қилиб ёритади, ривожланаётган мамлакатлар ҳақида тез-тез материаллар бериб боради, халқаро мавзуда энг муҳим воқеаларни тезкорлик билан тушунтириб беради, газетхонларнинг саволига жавоблар беради. Газетхонлар яхши кутиб олган «Турли позициядан» деган рубрика остида қизиқарли мақолалар бериш давом эттирилади.

«Правда» газетаси ҳозир 11 миллион 100 минг нусхада чоп этилмоқда. У мамлакатимиз областларида, ўлка ва республикаларда, шунингдек чет элларда юздан ортиқ мухбирларига эга.

«Правда» 57 та шаҳарда чоп этилади. Шулардан 16 та шаҳарга газета алоқа йўлдошлари орқали, бошқа шаҳарларга эса фототелеграф орқали узатилади.

«Правда» газетасини жаҳондаги 133 мамлакатнинг 180 минг газетхони ҳам мунтазам тарзда олиб ўқимоқда.

• *«Совет Ўзбекистони» материаллари изидан*

АГАР ЮРАК ЁНМАСА...

«Совет Ўзбекистони» газетасининг шу йил 12 июнда босилган «Сайрам, Фотима, Раъно ва бошқалар» мақоласига газетхонлардан келган хатлар газетанинг 25 июнь ва 21 июль сонларида эълон қилинган эди. Шундан кейин ҳам мактублар оқими давом этди. Газетхонлардан келаётган жуда кўп хатлар фикр мулоҳазалар юритишга ундайди.

Мамлакатимиз ҳаётида очилаётган янги-янги зафарномаларда совет аёллари, жумладан балоғатга етмаган қизларимизнинг ҳам муносиб дастхатлари бор. Улар бугунги янгиланиш, қайта қуришнинг, жадаллаштириш деб аталган буюк ўзгаришларнинг олдинги сафларида боришни истаб мактублар, дил сўзларини йўллашяпти. Лекин ҳамма ерда ҳам уларнинг улуғвор орзуларига пешвоз чиқувчилар, қизларнинг дилидаги истак ёхуд изтиробларига қулоқ тутиб, уларга муносиб йўл-йўриқлар кўрсатилаётгани йўқ. «Фотима, Сайрам, Раъно ва бошқалар...» сарлавҳали мақола юзасидан жуда кўп хат келди. Қизлар кўнглидаги энг азиз туйғуларини биз билан ўртоқлашиш мақсадида ёзишмоқда. Мактаб ҳаётида, оилада ҳал бўлмаётган энг сирли, нозик саволларига жавоб излаб кўмак сўрашяпти.

Жойлардаги хотин-қизлар кенгаши, маҳалла комиссиялари, қишлоқ Советлари ҳал қилиб бермаётган масалалар ҳали кўп. Булар шунчаки гаплар эмас. Булар социал масалалардир. Кўпгина мактабларда, маҳаллаларда балоғатга етаётган қизлар масаласи билан етарлича шуғулланилмаётир. Уларни ижтимоий ҳаётга, меҳнат ва касбий ўқишларга тайёрлашмаяпти.

Бизнинг мактабда ҳатто кутубхона йўқ, ёзади яна ўша Сариосиё районидаги К. Маркс номли 9-ўрта мактаб қизлари. Китоб ўқигимиз келса бир неча километр йўл босиб шаҳарга боришимиз керак. Бизда қизиқарли учрашувлар мутлақо бўлмайди. Адабиёт ва санъат намоёндалари билан учрашиб юзма-юз гаплашгимиз келади. Лекин қани илож? Қишлоғимизда яшаш ғоят зерикарли. Тонг отади, мактабга борамиз. Сўнг сигир-бузоқ. Дала. Сўнг кун ботади. Зерикарли оқшом бошланади, на клуб бор, на бирор қизиқарли тадбир. Юлдузли осмонлар, тупроқ кўчалар билан сўзлашамиз, сирлашамиз. Бизнинг ўқишимиз ҳам катта муаммо. 8-синфдан сўнг нимандир кутиб уйда ўтирамиз. Олий ўқув юрти тугул, билим юртига ҳам кириб ўқиш амримаҳол. Бизни юборишмайди. Эрга бериб юборишади. Биз ҳам замонамизга муносиб қизлар бўлишни истаймиз. Жуда истаймиз. Нима қилсак, орзуларимизга эришамиз. Қишлоғимизга бир келинг, илтимос. Гапларимизнинг қолганини ўшанда айтамиз...

Хатни ўқиб ажабланмай иложингиз йўқ. Илм масканни, билим ўчоғи китобсиз, кутубхонасиз бўлиш мумкинми? Оддийгина кутубхонаси бўлмаган мактабда таълим-тарбия ишлари қандай эканини, бошқа маданий тадбирлар қай тариқа амалга оширилишини тасаввур этиб кўринг. Мактабда ўта лоқайдлик, оилада эса тазйиқ... Булар қишлоқ қизлари ҳаётида зерикарли бир аҳволни юзага келтираётгани ташвишга солади кишини. Маънавий дунёси, қизлик олами бундай қашшоқликка чидамаган қизлар ҳақли талабларни ўртага ташлаяпти. Гўзалликка чанқоқ қизлар ўз саволларига жавоб топмоқ учун турли редакцияларга мактуб йўллаш билан ўзларини овутишга мажбур, албатта.

8 ёки 10 синфни битириб олий ўқув юртларига бориб ўқишга кўзи етмаган, барибир уйда ўтиришини билган қизларнинг орзулари ўрта мактаб партасидаёқ сўна бошлайди. Барибир эрга бериб юборишади, барибир қисматимиз шу деган кайфият уларнинг вужудини қамраб олади кўпинча. Улардаги одамовилик тушкин кайфиятнинг дастлабки сабабкори ана шу. Балоғат ёшидаги қизларнинг орзулари, келажаги тақдирига бу хил лоқайдлик — улардаги умидсизлик кайфиятини ҳам келтириб чиқаряпти.

Эсимда, — деб ёзади сариосиёлик Муҳаббатхон Даминова, — бизнинг ўқувчилик давримизда туғилган кунларимизни дўстлар даврасида ўтказганимиз учун муҳокама қилишарди. Энг азиз ҳисларимиз битилган «кундалик дафтар»ларимизни тортиб олиб йиртиб ташлашарди. Руҳан эзилардик. Ҳозирги қайта қуриш даврида-чи? Тарбия усули ўзгардими? Ҳозирча ўзгаргани йўқ. Айбни ўқувчиларга тўнкашади. Ёшлар ёмон бўлиб кетган дейишади. Хўш, бу ёмонлик қаёқдан пайдо бўлади ўзи? Агар қишлоқда, мактабларда қизиқарли, кўнгилли, завқли, орзули маданий ҳаёт йўлга қўйилмаган бўлса, ёшлар нима қилсин? Бизнинг қишлоқда қизларни «ундоқ кийинади, бундоқ кийинади», «бошяланг юради», «беҳаё» деб ғийбат қилишади. Ундай ғийбатчи, хурофотчилар билан на маҳалла комитетининг, на хотин-қизлар кенгашининг, на қишлоқ Советининг иши бўлмайди, тартибга чақиришмайди. Қизлар эса номус кучли, уларга бет келиб гапиролмайди.

Маданий ҳаёт кечириш мактаб остонасидан бошланади. Ўқитувчиларнинг ўзлари ҳам хурофотчиларнинг гапларидан чўчиб, тузукроқ кийинишга ботинолмайдилар. Қишлоқда кинотеатр йўқ. Маданий хизмат уйи, клуб йўқ. Эндигина шеър машқ қилиб келаётган қизларнинг чизгилари адабий тўгараклар йўқлигидан дафтарларида сарғайиб қолиб кетаверади...

Мен ҳозир армия сафида йигитлик бурчимни адо этаётирман, деб ёзади солдат Т. Аллаев. У ўн йил давомида ўрта мактабда ўқитувчилардан сабоқ олган, етуклик аттестатига эга бўлган. Лекин йигит турли шаҳар ва қишлоқлардан келган турли миллатдаги тенгқурлари билан тиллаша олмаяпти, уларга жўр бўлиб қўшиқлар куйлай олмаяпти. Нега? Ўрта мактаб партасида рус тили фани шунчаки ўқитиларди холос, бу масалага унинг ўзи ҳам лоқайдлик билан қарагани мана энди панд берибди. Йигит бунинг учун қаттиқ изтироб чекаётганини ёзибди.

Сайрам, Фотима, Раънолар воқеасига доир нохушлик сабабкорлари сафига ўқитувчилар билан бирга ота-оналар ва қизларнинг ўзини ҳам қўйиш керак дейишяпти кўп газетхонлар. Чунки 8—10 йил бир даргоҳда таҳсил олиб, шу даргоҳ юзини ерга қаратишнинг ўзи масъулиятсизлик эмасми? Газетхонлар мутлақо тўғри фикрлашяпти. Қизларимизнинг бу қадар журъатсиз, ношуд ва лоқайд бўлишини кечириш қийин, албатта. Ахир инсон аввало ўз бахти, тақдири, истиқболи учун курашмаса, унинг учун ким курашади?

Бундан 60 йиллар муқаддам паранжисини гулханларда ёқиб, хурофотга ўт қўйиб маърифат сари отилган, илм даргоҳларига етиб келганлар ҳам шу Фотималарга, Раъноларга ўхшаш қизлар эди-ку! У пайтларда рўбарўда даҳшат, остонада хурофот, ичкарида эса бидъат тишини қайраб турар эди.

Эндичи, илм масканлари, комсомол, хотин-қизлар кенгашлари уларга кўмакдош. Фақат хоҳиш-ирода, журъат етишмайди қизларимизда. Ўз тақдирига лоқайдлик уларнинг қўл-оёғига эмас, орзуларига ҳам тушовдир. Бу тушовдан озод бўлишга интилиш аввало уларнинг ўзига боғлиқ. Фақат истак, дадиллик керак. Фикримизнинг далили учун яна қизлардан келган мактубларга мурожаат қилайлик.

— Биз ҳам қишлоқ мактабида ўқиймиз, — деб ёзади. Шўрчи районидан мактуб йўллаган Сайёрахон Бомуродова.— Бизнинг ҳам кўп вақтимиз қишлоқ хўжалик ишларига сарф бўлади. Шунга қарамасдан биз ўз орзуларимизга етиш орзусида астойдил ўқиймиз, ҳаракат қиламиз. Бизлар бундан бир йил аввал ҳам пахта терими мавсумида далада 2—3 ойлаб қолиб кетардик. Ҳозир анча яхши, бир ой қарашамиз холос. Дугоналаримиз Тошкентда, Термизда олий ўқув юртларида ўқишяпти. Ўқишни астойдил истаган киши албатта орзусига эришади. «Олма пиш — оғзимга туш», — деб осмондан мадад кутиб ўтирган қизларга бизнинг ҳавасимиз келмайди. Тақдирни яратиш керак. Курашиш керак. Қайта қуриш даврида айниқса, бу зарур.

Сайрам, Фотима, Раънолар эса ўзларининг ношудлиги туфайли ўқишдан қолиб уйда ўтиришибди, деб ўйлайман. Бахт учун астойдил курашмоққа қодир бўлган оналаримизнинг босиб ўтган йўли, жасорати наҳот уларга ибрат бўлолмаса? — деб ёзади Куйбишевдан хат йўллаган Ҳаким Нишонбоев.

Ўқитувчилар мактаб ёшларининг энг яқин маслаҳатгўйи. Қирқ беш минутлик дарсни бир амаллаб ўтиб бўлгач, уйга жўнаб кетаверишдан осони йўқ. Ёшлар, айниқса қизлар олами билан яқинроқдан ошно бўлиш, уларнинг юрагидаги қувончи, дарди, изтироби, орзуларига дахлдор бўлишга интилиш яхши натижалар берган бўлур эди.

Қизларнинг мактабдаги давомати билангина эмас уларнинг оиладаги аҳволи, яшаш шароити, имкониятлари, етишмовчиликлари билан қизиқиш ҳам фойдадан холи эмас.

Дарҳақиқат, янги вазифаларнинг кўламлари, қайта қуришнинг революцион характери ҳар бир йигит ва қизга, бинобарин идеология ишларининг сифатига, мазмун ва формаларига янги, янада юксак талаблар қўймоқда, — дейилди Ўзбекистон хотин-қизларининг V съездида. Ёшларнинг ташаббускорлигини қизлар тақдири тўғрисида жон куйдириб ғамхўрлик қилиш билан мустаҳкамлаш лозим.

Мактаб ўқитувчиси коммунистик шахсни тарбиялаб вояга етказишда партиянинг биринчи ёрдамчисидир. Республикамизда 283 минг нафар ўқитувчи бор. Шундан 150 минг нафардан кўпроғи хотин-қизлардир. Уларнинг ҳаммаси ўқувчилар оламига социализмнинг маънавий қадриятларини олиб киришлари, шогирдларига меҳнатсеварликни, ижодий ташаббускорликни ўргатишлари лозим. Кўпгина хатлардан маълум бўлишича, жойларда мактаб ислоҳоти катта қийинчиликлар билан бормоқда. Бу ислоҳотнинг мақсадлари ва вазифаларини аниқ тасаввур қила олмайдиган, маданий дунёқарашини кенгайтириш тўғрисида жон куйдирмайдиган педагоглар ҳам оз эмас.

— Тенглик, билим олиш ва меҳнат қилиш ҳуқуқини берган буюк Октябрь инқилобининг 70 йиллиги байрами арафасида туриб бундай воқеаларни кузатиш ғоят кўнгилсиздир, — деб ёзадилар Тошкент область, Калинин районида яшовчи Қаҳрамон она Салима Харасова, район хотин-қизлар Советининг раиси Тожихон Мелибоева ва бошқалар. Номигагина мактабга қатнаб юрган, ўқувчиларига чуқур билим беришни ўйламаётган, ўз касбига ихлос қўймаган ўқитувчилардан мактабларни халос этиш керак. Чунки уларнинг чаласаводлиги туфайли ўқувчилар кўпинча билим олишга лоқайдлик билан қарайди, мактабига меҳр қўёлмайди...

Ҳозир ёшларнинг дунёқарашини чиниқтириш, уларда ғоявий-маънавий қадриятлар ва йўналишларни шакллантириш масалалари биринчи ўринга қўйилмоқда. Шундай экан, мактаб ва унинг ўқитувчилари олдига қўйилаётган бундай талабларни мутлақо тўғри деб ҳисоблаймиз.

Бу йил биз «Ҳужум» ҳаракатининг 60 йиллигини байрам қиламиз. Ҳужум нима ўзи? — деб сўрашади баъзи қизларимиз. Улар паранжи не эканини билишмайди-да. Улар мана шу машъум паранжини оловларга улоқтиргани учун кўксига ханжар ботирилган келинчакларни билишмайди. Нега? Ўқитувчилари сўзлаб беришмаган. «Ҳужум» не эканини, бугунги мазмунли, бахтли ҳаёт нималарнинг эвазига бунёд бўлганини сўзлаб беришмайди.

«Ҳужум» оловларда ўсган гул. Курашлардан сўнг аёлга ўрнатилган ҳайкал, мустаҳкам, қуламас қоя! Унинг ҳар бир зинасида табаррук бувиларимизнинг таржимаи ҳоли ёзилган.

Олтмиш йиллар қаъридан
мўлтирайди кўз ёшлар —
Олтмиш минг орзу улар
Ортилганди карвонга.
Тўрт девор — тош ичида
жовдираган бардошлар,
Ўт қўйди паранжига,
Ўт қўйдилар армонга.
Бизлар ўтдик... булутнинг
Этаклари сўкилди,
Қаттиқ ернинг қаъридан
Бош кўтарди лолалар.
Хўрлик узлатга чўкди
Тиззалари букилди,
Бизлар кулдик... Авдоза
Олди шўх шалолалар.
Биз сўзладик... Мутеълик
жимиб қолди лаб тишлаб,
Поймизга сирғалиб
тушди қора сочвонлар.
Биз сафларга қўшилдик
Алвон байроқлар ушлаб,
Юракларига дарё
Оқиб кирган жувонлар.
Биз куйладик... Армонлар
Дарз кетдилар сирқираб
Хурофотнинг бағрига
ўткир ханжар қадалди.
Нурхон ўтган боғларга
Баҳор келди гуркираб.
Бу боғлар энди Иқбол
Гулшанлари аталди.
Бизлар минбарга чиқдик...
Ерга кирди қабоҳат,
Айтилмаган қўшиқлар
Навбат сўрар беизн.
Куйла ёниб Ҳалимам,
Куйла хушбахт Саодат,
Зеро, қўшиққа ўхшар
Давронимизнинг ўзи.

Эътибор ОХУНОВА.

«САЙРАМ, ФОТИМА, РАЪНО ВА БОШҚАЛАР»

Шундай сарлавҳа остида босилган (газетанинг 1987 йил 12 июнь сони) танқидий мақолада Сариосиё районидаги баъзи ўрта мактаблар маъмуриятлари ва ўқитувчилар коллективлари қизларни ўқишга жалб этиш ишларига масъулиятсизларча, юзаки қараётганликлари конкрет мисоллар орқали очиб ташланган эди.

СУРХОНДАРЁ ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИДАН олинган расмий жавобда шундай дейилади:

— Мақола район ва область халқ маорифи бўлимлари Советлари мажлисларида, область партия комитетида муҳокама қилинди.

Район халқ маорифи бўлими советининг қарори билан ишда камчиликларга йўл қўйганликлари учун 18-мактаб директори А. Сатторов, илмий мудир Х. Бегимқулов, мактабдан ва синфдан ташқари ишлар ташкилотчиси И. Назировлар вазифаларидан бўшатилган.

Область халқ маорифи бўлими буйруғи билан ишда жиддий нуқсонларга йўл қўйганлиги учун Сариосиё район халқ маорифи бўлими мудирига (расмий жавобда негадир мудирнинг исм-фамилияси кўрсатилмаган) **шахсий делосига ёзиш шарти билан огоҳлантирилган ҳолда қаттиқ ҳайфсан эълон қилинди.**

Мазкур масала бўйича обком фан ва ўқув юртлари бўлимининг хати область партия комитети секретарлари томонидан кўриб чиқилди. Бу хат бошланғич партия ташкилотларида, умумий таълим мактабларининг педагогик коллективларида муҳокама қилиш, йўл қўйилган нуқсонларни кечиктирмай бартараф этиш юзасидан чора-тадбирлар кўриш учун барча шаҳар, район партия комитетларига, область халқ маорифи бўлимига юборилди. Мактаблар, ўрта ҳунар-техника билим юртлари ўқувчилари контингентини текшириш, мактаб ёшидаги болаларнинг контроль рўйхатини тузиш, уларни ўқишга тўла жалб этилишини таъминлаш юзасидан топшириқлар берилди.

Область партия комитетининг кенгайтирилган бюро мажлисида шаҳар ва район партия комитетлари биринчи секретарлари, шаҳар ва район Советн ижроия комитетлари раислари ва ўринбосарлари, шаҳар ва район халқ маорифи бўлимлари мудирлари, мактаблар, ҳунар-техника билим юртлари, ўрта махсус ўқув юртлари директорлари иштирокида мазкур мақола муҳокама қилинди.

Сариосиё район партия комитетининг биринчи секретари В. П. Хомякининг ва район Советн ижроия комитети раиси А. Аҳмедовнинг эътибори районда маънавий-психологик муҳитни, омма ўртасида ғоявий-сиёсий ишларни, аҳоли пунктларини ободонлаштиришни яхшилаш юзасидан чора-тадбирлар кўришга қаратилди. Область халқ маорифи бўлими мудири Д. Анноевга мактаблар таълим-тарбия ишларидаги жиддий камчиликлар, улар фаолияти устидан шаҳар ва район халқ маорифи бўлимлари томонидан қониқарсиз назорат ва раҳбарлик қилинаётгани кўрсатиб ўтилди.

* * *

— «Сайрам, Фотима, Раъно ва бошқалар» сарлавҳали мақола текширилди, — дейилади ЎЗБЕКИСТОН ССР МАОРИФ МИНИСТРЛИГИдан олинган жавобда. — Унда баён этилган фактлар тасдиқланди. Мақола Сариосиё район ва Сурхондарё область халқ маорифи бўлимларида муҳокама қилинди.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг умумий ўрта таълимга ўтишни тугаллаш тўғрисидаги қарорини бажаришда жиддий камчилик ва нуқсонларга йўл қўйганлиги учун Сариосиё район халқ маорифи бўлими мудири А. Қурбоновга қаттиқ ҳайфсан берилди.

Сурхондарё область халқ маорифи бўлими томонидан мақолада кўрсатилган қизлар мактабга қайтарилдилар, улар 1987 йилнинг 1 сентябридан ўқишни давом эттирадилар.

Шунингдек, мақола министрлик коллегиясида ҳам муҳокама қилинди. Қорақалпоғистон АССР Маориф министрлигига, барча область халқ маорифи бўлимларига, Тошкент шаҳар Советн ижроия комитети халқ маорифи бошқармасига мақолани муҳокама қилиш ва мавжуд камчиликларни бартараф этиш юзасидан чора-тадбирлар кўриш, 20 августгача мактаблар микроучасткаларида ўқишга тааллуқли болаларнинг аниқ рўйхатини олишни ташкил этиш, уларнинг умумий таълим мактабларига, ўрта ҳунар-техника билим юртлари ва махсус ўқув муассасаларига жалб этилишини тўла таъминлаш, область ва шаҳарлар халқ маорифи бўлимларининг перспектив планларида ҳар йили ўрта таълим ҳолатини ўрганишни назарда тутиш вазифалари топширилди.

* * *

САРИОСИЁ РАЙОН ПАРТИЯ КОМИТЕТИ йўллаган жавобда қуйидагилар хабар қилинади:

— Мақола «Ленинград» колхози правленияси ва партия комитетининг қўшма мажлисида, район партия комитетининг бюро мажлисида мактаб директорлари иштирокида ҳар томонлама муҳокама қилинди.

Газета танқиди тўғри ва ўз вақтида ёзилган, деб тан олинди. Ўз хизмат вазифасига совуққонлик билан муносабатда бўлганликлари ва ўқувчилар контингенти устидан етарли назоратни таъминламаганликлари учун 18-мактабнинг собиқ директори А. Сатторовга ва район халқ маорифи бўлими мудири А. Қурбоновга ҳисоб варақасига ёзиш шарти билан қаттиқ виговор берилди, район халқ маорифи бўлими инспектори М. Маҳмудовга виговор эълон қилинди.

«Ленинград» колхози партия комитети ва правлениесининг «Партия IX съезди» участкаси аҳолиси ўртасида ғоявий-сиёсий тарбияни олиб боришдаги камчиликлари кўрсатиб ўтилди. Район партия комитети шунга ўхшаш фактларни аниқлаш ва уларнинг олдини олиш юзасидан тадбирлар ишлаб чиқди. Ҳозирги вақтда мактабга тажрибали педагоглар бошчилик қилмоқда. Мақолада исми-шарифлари келтирилган қизлар ўқишни давом эттиришни учун шароит яратиб бериш бўйича чора-тадбирлар кўрилди.

«Ленинград» колхозининг ўн иккинчи беш йилликка мўлжалланган социал-иқтисодий ривожлантириш планига мувофиқ, «Партия IX съезди» участкасида 1988 йилда 140 ўринли болалар боғчаси қуриш мўлжалланмоқда.

* * *

Шунингдек, мақола юзасидан СУРХОНДАРЁ ОБЛАСТЬ СОВЕТИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИдан ҳам расмий жавоб олинди. Унда қайд этилишича, мақола область Советн ижроия комитети мажлисида кўриб чиқилди.

Область Советн ижроия комитети қабул қилган қарорда область халқ маорифи бўлими мудири Д. Анноевга мактабларнинг таълим-тарбия ишларидаги жиддий камчиликлар, улар фаолияти устидан шаҳар ва район халқ маорифи бўлимларининг етарли даражада назорат олиб бормаётганлиги кўрсатиб ўтилди ҳамда шаҳар ва район Советн ижроия комитетларига мақолада кўтарилган масалалар ва муаммоларни ҳисобга олган ҳолда таҳлил қилиб чиқишни, янги ўқув йилига тайёргарлик жараёнида мавжуд нуқсонларни бартараф этиш юзасидан амалий чора-тадбирлар кўришни топширди.

КИТОБ ЖАВОНИНГИЗГА

«Юлдузча» нашриёти қуйидаги китобларни нашр этди:

Александр Пушкин. Балиқчи ва балиқ ҳақида эртак. 16-бет. Баҳоси 15 тийин (рус тилида).

Бу машҳур эртак кўпчиликка ёд бўлиб кетган. Асарнинг навбатдаги нашри Анатолий Бобров чизган ажойиб расмлар билан безатилган.

Валентин Катаев. Узоқдаги ёлғиз оқ елкан. Полк ўғли. Қиссалар. 416 бет. Баҳоси 1 сўм 10 тийин. (рус тилида).

Тўпламдаги биринчи қиссада 1905 йилдаги революцион воқеалар акс эттирилган. Одессалик ишчиларнинг курашида фаол қатнашган болалар—Петя, Гаврик ва бошқалар образи берилган. «Полк ўғли» Улуғ Ватан уруши ҳақидаги қиссада ота-онасидан жудо бўлган Ваня Солнцевнинг қисмати ҳақида ҳикоя қилинган.

ХРОНИКА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ўртоқ Матбуа Амирсаидовна Аҳмедова бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан уни Ўзбекистон ССР маданият министри вазифасидан озод қилди.

Редактор Л. ҚАЮМОВ.

• *Тингланг, томоша қилинг*

16 август, якшанба

Телевидение

МТ-I. 8.00 — «90 минут». 9.35 — Узоқ шарқ. 9.45 — Тонгги почта. 10.15 — Спортлото. 10.30 — Будильник. 11.00 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан! 11.55 — Қишлоқ янгиликлари. 12.55 — Здоровье. 13.40 — Ералаш. 13.55 — Тушинода ҳаво байрами. 16.00 — Ҳужжатли фильм. 16.20 — Ўртоқ қўшиқ. 17.05 — Киноафиша. 17.50 — Мультфильмлар. 18.30 — Халқаро панорама. 19.15 — Концерт. 20.00 — «Буйруқ: чегарадан ўтилсин». Бадиий фильм. 21.30 — Время. 22.00 — Футбол. «Динамо» (К) — «Динамо» (М). 23.45 — Янгиликлар.

МТ-II. 9.00 — Зарядкага сафланинг! 9.20 — Ритмик гимнастика. 10.05 — Рус тили. 10.35 — Жаҳон музика маданияти хазинасидан. 12.00 — Мамлакат миллий театрлари фестивали. 13.50 — Революция даъват этган. 15.05 — Ҳужжатли фильм. 15.25 — Ленинград телевидениесининг программаси. 16.45 — Ёзувчи П. Проскурин билан учрашув. 18.00 — Н. Е. Жуковский. «Авиация тараққиётидаги олим ишларининг хизмати». 18.30 — Теннис. СССР чемпионати. 19.30 — Мўъжизасиз-мўъжизалар. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.40 — Камалак. 21.15 — Ҳужжатли фильм. 21.30 — Время. 22.00 — Чет эл фильмлари экрани.

УзТВ-I. 7.00 — Гимнастика. 7.20 — Мультфильм. 7.30 — Ахборот. 7.50 — Ҳужжатли фильмлар. 9.00 — Биргаликда куйлаймиз. 9.20 — Истеъдод. 9.45 — «Осмонни забт этганлар». Бадиий фильм. 11.20 — ДОСААФ — мардлик майдони. 11.50 — Шахмат мактаби. 12.20 — Светофор. 13.00 — Йирик планда — Инсон. 13.55 — Улуғ Октябрнинг 70 йиллигига бағишланган ҚҚАССР ва республика областлари театрларининг телевизион фестивали. 15.55 — Реклама. 18.05 — Ҳужжатли фильм. 18.25 — Анъаналар ва замонавийлик. 18.55 — Мультфильм. 19.15 — Бугун— СССР Ҳаво флоти куни. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Қўшиғим, жон қўшиғим. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Мақом кечаси. 21.30 — Время. 22.05 — «Иван Васильевич касбини ўзгартиради». Кинокомедия.

УзТВ-II. ФРУНЗЕ. 16.15 — Мультфильм. 16.30 — Фильм-концерт. 17.00 — Ҳужжатли фильмлар. 17.50 — Новинки киноклуби. 19.10 — Фан ва техника. 21.30 — Время. 22.00 — «Кечки вариант». Бадиий фильм.

Радио

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Янги музикали ёзувлар. 9.15 — Табассум. 10.15 — С добрым утром! 11.30 — Сиҳат-саломатлик. 12.10 — Ишчинома. 13.00 — Чорвадор. 13.30— А. Веске куйлайди. 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.00 — Болалар учун концерт. 15.40 — Театр микрофон олдида. 17.25 — Радиотингловчилар таклиф этган программа асосида концерт. 18.15 — Фан уфқлари. 18.30 — СССР Ҳаво флоти кунига бағишланган музикали программа. 19.20 — Ёшлик. 20.45 — Шу куннинг қўшиқлари. 21.05 — Табассум. 22.30 — Ўзбекистон санъат усталарининг концерти.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ЁНҒИН САБАБЧИСИ— КОНДИЦИОНЕР

КОРХОНАЛАР, МУАССАСАЛАР, ТАШКИЛОТЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ВА ГРАЖДАНЛАР ДИҚҚАТИГА!

КЕЙИНГИ ПАЙТДА БК-1500, БК-2500 РЎЗҒОР КОНДИЦИОНЕРЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШДА ҚОИДАЛАР БУЗИЛГАНЛИГИ САБАБЛИ КЎПЛАБ ЁНҒИН ЧИҚМОҚДА.

1987 йил 27 июнь куни Наманкандаги травматология касалхонасида кондиционердаги қисқа туташув оқибатида ёнғин содир бўлди. Шундай ҳодисалар республиканинг бошқа областларида ҳам содир бўлиб, анчагина зиён кўрилди.

Кондиционерларни ўрнатиш ва уларни ишга тушириш гарантияли техника хизмати кўрсатувчи электр механика ательелари ходимларига топширилган.

Электр ўтказгичларни муҳофаза қилиш учун ток кучи 15 ампер бўлган стандарт предохранителлар қўлланилиши лозим.

Қизиб кетишнинг олдини олиш учун кондиционерларни ерга туташтирмай туриб одатдаги электр розеткасига улаш мумкин эмас. Электр тармоғида кучланишнинг пасайиб кетишини олдини олиш учун бир неча кондиционерни битта фазали линияга уламанг. Йилига бир марта малакали мутахассисларни таклиф қилиб кондиционерларнинг техник ҳолатини текширишдан ўтказиб туринг.

Кондиционерни тўхтатмай танаффуссиз режимда ишлашига йўл қўймаанг.

БК-1500, БК-2500 кондиционерларининг 200 вольт кучланиш билан танаффуссиз режимда узоқ ишлатиш хавфлидир. Бу электр двигатели қизиб кетиб, компрессор кожухидаги мойнинг алангаланишига олиб келиши мумкин.

Кондиционерларни ишлатиш қоидаларига қатъий риоя қилинг!

Ўзбекистон ССР Ички ишлар министрлиги ёнғиндан сақлаш бошқармаси.
Ўзбекистон Республика кўнгилли ўт ўчириш жамияти.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги

РЕСПУБЛИКА РАҲБАР ХОДИМЛАР МАЛАКАСИНИ ОШИРИШ ИНСТИТУТИ

Янги техника ва илмий-техника тараққиёти кафедрасининг **доценти**
вакант вазифасига

ҚОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Конкурс муддати — 5 сентябргача.

Институт адреси: 700077, Тошкент шаҳри, Луначарский шоссеси, 75-уй, Телефон 67-67-80.

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг Сил касалликлари илмий-текшириш институти коллективи терапия бўлими мудири С. Н. Худояровга отаси, Улуғ Ватан уруши қатнашчиси, шахсий пенсионер

Носир ХУДОЯРОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Тил ва адабиёт институти коллективи институт директори, филология фанлари доктори Б. Назаровга опаси

Саври НАЗАРОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
(«Советский Узбекистан»)
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР
Издается на узбекском языке

Редакция адреси: 700083, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими телефонлари — 33-21-43, 32-53-16, 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06.